

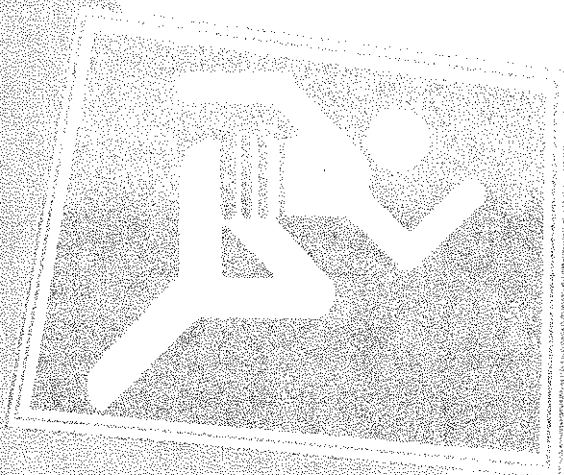
ACTA ACADEMIAE AGRARIENSIS

[Metadata, citation and similar papers at core.ac.uk](#)

ications

NOVA SERIES TOM. XXXVIII.

SECTIO SPORT



REDIGIT
LÁSZLÓ HONFI



EGER, 2011

**ACTA
ACADEMIAE AGRIENSIS**

NOVA SERIES TOM. XXXVIII.

SECTIO SPORT

Testnevelés, sport, rekreáció

REDIGIT
LÁSZLÓ HONFI

EGER, 2011

A szerkesztőbizottság elnöke

Honfi László

A szerkesztőbizottság tagjai

Béres Sándor

Gombocz János

Kristonné Bakos Magdolna

Müller Anetta

Szatmári Zoltán

Vass Miklós

Lektorálta

Árva László

Gombocz János

Hekliné Herbály Katalin

Vass Miklós

Várhelyi Tamás

ISSN 1788-1579

A kiadásért felelős
az Eszterházy Károly Főiskola rektora
Megjelent az EKF Líceum Kiadó gondozásában
Igazgató: Kis-Tóth Lajos
Felelős szerkesztő: Zimányi Árpád
Műszaki szerkesztő: Nagy Sándorné
Megjelent: 2012. július

Készítette: az Eszterházy Károly Főiskola Nyomdája, Eger
Ügyvezető: Kérészy László



ELŐSZÓ

INTRODUCTION

Napjainkban egyre fontosabbnak, egyre hangsúlyosabbnak tűnik az egészség és az életminőség kérdése, ami jó lehetőséget, kedvező helyzetet, megkülönböztetett helyet teremthet a testkultúra, benne a testnevelés, a rekreáció, a sport és a sporttudomány számára.

A sport társadalmi jelentőségét nagyban erősíti a tevékeny életmód, a fizikai aktivitás prevenció, betegségmegelőző hatása, ami szintén nagyon is összefügg az életminőség kérdéskörével. A rendszeres, az emberek mindennapjaiba beépülő sport hatására jelentősen csökken a potenciálisan elvesztett évek száma, emelkedik az egészségesen megélt életevek száma és nő a tartós korlátozottságtól mentes várható élettartam.

A valódi sport és a jól szervezett sporttudomány a fentiek miatt igen alkalmas eszköz az olyan fontos társadalmi célok, mint a társadalmi integráció, a szocializáció, a személyiségfejlesztés, az egészséges életmódra nevelés, az egészségfejlesztés stb. megvalósítására. A jelenleg minden területen érezhető gazdasági, társadalmi és egészségügyi gondözön következtében a sport és a sporttudományi kutatások szerepe egyre inkább felértékelődik, egyre nagyobb rá a társadalom igénye.

A lektorált tudományos cikkek tartalmazó tanulmánykötet, mely az ACTA ACADEMIAE AGRICIENSIS címet viselő tudományos közlemények XXXVIII. évfolyamának egyik eleme (SECTIO SPORT), betekintést nyújt az Eszterházy Károly Főiskola Sporttudományi Intézet életébe, az ott folyó kutatásokba, illetve jelzi az intézet kapcsolatrendszerét is. Betűs sorrendben az intézet oktatói mutatkoznak be egy, vagy több szakkikkel, néhány esetben más intézmény kutatóival együttműködve.

A kutatási témák sokrétűek, ezen túl a tanulmánykötet nem csak az elméleti síkon zajló kutatások eredményeit tartalmazza, hanem sok, gyakorlati szempontból jól alkalmazható, a sportgyakorlatba és a mindennapokba beépíthető vizsgálati eredményeket is közöl.

Ezúton mondunk köszönetet a szerzőknek, továbbá a szerkesztőbizottság tagjainak, a lektorálásban résztvevő tudós munkatársaknak, kutató munkatársaknak, szaktekintélyeknek, akik jelentős munkát végeztek, bírálatukkal minősítették, és talán hitelesítették is az Eszterházy Károly Főiskola Sporttudományi Intézetében folyó folyamatos, innovatív és kooperatív kutatómunkát.

Honfi László
a szerkesztőbizottság elnöke

Barta Gábor⁽¹⁾, Pálinkás Réka⁽²⁾, Müller Anetta⁽³⁾

⁽¹⁾ *Heves Megyei Labdarúgó Szövetség / Heves County Football Associations*

E-mail: barta.gabor82@gmail.com

⁽²⁾ *Eszterházy Károly Főiskola / Eszterházy Károly College, Eger*

⁽³⁾ *Eszterházy Károly Főiskola, Sportági Tanszék / Eszterházy Károly College, Sport*

Science Institute, Eger

Email: muller@ektf.hu

A SALIRIS TERMÁLFÜRDŐ SZEREPE A REKREÁCIÓBAN ÉS A TURIZMUSBAN

THE ROLE OF THE SALIRIS THERMAL SPA'S BATH IN THE TOURISM AND RECREATION

Összefoglaló

Az egerszalóki Saliris Thermál fürdőt választottuk, hogy bemutassuk a fürdő kínálati elemeit és a vendéglégedettséget. A vendégek között 160 magyar nyelvű kérdőívet töltöttünk ki. 150 jól kitöltött értékelhető kérdőív született, melyet feldolgoztunk. Az adatokat SPSS 16.0-ás szoftver segítségével elemeztük. Számítottunk átlagot, szórást, Pearson chi négyzet próbát és korrelációt. Az eredményeket a cikkben közöljük.

Kulcsszavak: egészségturizmus, termálfürdő, vendéglégedettség.

Abstract

We have chosen the **Saliris Thermal Spa in Egerszalók** to demonstrate their supplies and guest satisfaction. We have asked the guests to fill in 160 Hungarian questionnaires. Among these there were 150 correctly filled in questionnaires. The data were analysed by using softver SPSS 16.0. I have calculated mean, standard deviation, Pearson chi-square test and correlation. The results were discussed in details in our thesis.

Keywords: health tourism, thermal baths, guest satisfaction.

Introduction

Health tourism is the fastest growing area of tourism. Worldwide the tourism in health tourism has a rapid growth, which couple with higher investments.

Health tourism becomes a major sector in the future tourism because of the demographic changes and the elderly society. On the other hand, healthcare will be a huge role for the people in the future like a public healthcare. As a result, role of the self-financing market (complementary insurance, private insurance

contributions) increases, which will become dominant in the developed countries.

Nowadays, unique image and originality are the most determining elements in the tourism (Müller - Kórik 2009, Müller és mtsai 2009, Mosonyi és mtsai 2010, Müller - Könyves 2006,).

Because of the changes of tourism, competition between products and destinations and tourists' expectations or habits, tourist destinations have to be treated as a brand. The image of the brand has huge importance in the success of tourist destination, which has a significant impact for consumers' behavior. Tourists, who visit a destination for the first time, and usually have limited information about the place, they more likely to choose the "new" destinations which have powerful, positive, specific and good image (Asunción Beerli, Josefa D. Martín 2004). Thus, the unique image and the brand substantially affect the tourists' destination choices.

Nowadays health tourism is a current topic because Hungarian Tourism Zrt. announced the 2011 year of the „Health tourism” thematic year. The government has published new Széchenyi discussion paper, in which the healing-health industry in Hungary appears.

Egerszalók

Egerszalók is an open-air spa and village (population 2,311) located in Heves County in northeastern Hungary. Egerszalók lies 133 km from Budapest, in the Lasko stream valley between the Matra and Bükk ranges.

The historical and geographical associations of Egerszalók have made it a favourite spa in Hungary. The area's waters have been in use since the 1730s, although the current spa only came into operation in 1961. Before entering the spa pools, the steaming water runs down a series of cascades backed and lined with travertine; the gleaming mineral has precipitated from the water as it interacts with air at atmospheric temperatures. The travertine is locally called "salt," and the cascade of water is called "Salt Hill. Not all of the dissolved solids precipitate. Surrounding the springs are pine trees, apple trees, and a grove of the beeches for which the nearby Bükk Mountains are known. The region grows Egri Bikavér wine, sometimes called *bull's blood* wine in English, and spa visitors sometimes enjoy the terroir experience by bathing in the spa and drinking the wine.

Saliris Thermal Spa

Saliris Thermal Spa opened in 2007. Salt Hill Spa and Wellness Bath of Egerszalók, the newest and one of the most modern thermal spa resorts in Europe. Located only 6 kilometers outside of Eger and 120 kilometers from Budapest, the spa and wellness complex is surrounded by a natural environment unmatched in Europe. The thermal waters streaming down the hillside have formed layers of limestone and travertine which accumulate into a beautiful salt

hill, a natural wonder found only in two other locations in the world. The spa's thermal baths and wellness center are located at the base of the salt hill enclaved by Egerszalók's vast forest, allowing visitors to be truly at one with nature.

The Egerszalók spa pools contain water rich in calcium, magnesium, and hydrocarbonate minerals. Thermal spring water is considered one of the most important natural remedies available to mankind. Half of the 17 indoor and outdoor swimming pools include high quality calcium-magnesium-hydrogen-carbonate thermal water, rich in minerals essential to the human body. The other half of the pools include whirlpools, wave and river pools, children's pools with water slides, and numerous massage pools catering to all ages, from infants to the elderly alike.

I wanted to know the bathing guests' habits in the north-hungarian region. I examined the guests' spending free time activities habits on the spa area and their satisfaction with the spa offers.

My goal was to examine how the destination exercise an influence on tourists' motivation.

In today's busy lifestyle everybody needs a bit of recreation at homeplace and on vacation as well. A spa visit is gradually integrated into the daily program as an opportunity for regular physical activity, body care and relaxation. The baths are now not only the main annual holiday places, so to protect the well-being, health of the body and spirit.

Method of research

There were 150 correctly filled in questionnaires. The data were analysed by using softver SPSS 16.0. We have calculated mean, standard deviation, Pearson chi-square test and correlation. The results were discussed in details in our thesis.

Questions

I have analyzed the Saliris Thermal Spa – Egerszalók bath spa's guest, how do they spend their free time and I have also analyzed the guests' satisfaction with the spa supply elements.

I was looking for answer to these questions:

- What are the similarities and differences in guests' leisure-spending habits in relation to gender and age?
- What are the most popular leisure services in the spa?
- How do the spa services affect the run of target groups?
- How did the satisfaction of guests shape with the spa clime, quality and quantity of spa supply elements, rates relation and the offering programs.

Hypothesis

There is a deviation in women and men 's leisure spending habits and motivation in the spa visit. The beauty and popularity of the sauna program will be popular for the women, while the sports and catering services will be popular for the men.

While the youths like sports programs and spending active leisure activities, while the older generation like relaxing, peaceful, quiet environment.

The active leisure activities, outdoor recreation programs are dominant for the younger age under 25 years while the 55-year old people prefer relaxing and programs such as massages, sauna.

Samples

1. chart: Distribution by gender (men) / A minta nemek szerinti megoszlása

Saliris Thermal Spa – Egerszalók	
Men	Women
61	89
150	

2. chart: distribution by gender and age (men) / A minta életkor szerinti megoszlása

	Saliris Thermal Spa – Egerszalók	
	Men	Women
under 18	1	3
18–24 age	10	18
25–35 age	21	27
36–55 age	25	39
above 55	2	4
Total:	61	89

3. chart: distribution of settlement (%) / A minta lakóhely szerinti megoszlása

	Saliris Thermal Spa – Egerszalók	Respondent (%)
local inhabitant	24	16
live in Eger	30	20
Live in the county	36	24
live in other county	60	40

The tables show the dominance under 35-years. A review of the distribution of respondents by gender, we can see that more women have answered than men. There is a thermal spa in Eger, however there was a high proportion of the people who live in Eger. The visiting was huge outside the county as well.

4. chart: the guests' choice influences/A desztinációválasztás motivációi

information collection	Respondent (%)	respondent (men)
favorable natural endowment	46	69
previous positive experience	52.6	79
offered by friends	19.3	29
easy accessibility	44,6	67
low cost, favorable price	27,3	41
positive image	34	51
cool place	22	33
read on the internet	29,3	44
read in an advertisement	12,6	19
saw in the brochure	14,6	22
read in newspaper	18.6	28
watched on TV or listened in the radio	12,6	19
offered by travel agency	14	21
programs of the spa	24,6	37

Most people (52, 6%) have chosen by their previous positive experiences. Also important was the favorable natural endowment (46%) and the easy accessibility of the spa (44.6%). 29,3% of respondent was informed by the internet. Programs of the spa were not very important (24,6%). Cool place and the spa programs were popular for the youths. Only 18,6% of the respondent read in a newspaper or in a brochure.

5. chart: Guests association with the spa/ a vendégasszociáció a fürdőről

association with the spa	respondent (%)	respondent (men)
sunbathing, good weather	43,3	65
calm, silence, rest	24	36
move: swimming, tennis, volleyball	12,6	19
rich experience	18	27
relax with friends, family	54	81
healing, spa, massage	34	51
relaxing in the wellness section	22,6	34
start new relationships, make friends	10	15
beauty programs	20,6	31

The most popular category was the relax with friends and family. (54%) (81 men). The next category was the good weather, sunbathing. This category was chosen by 65 men (43,3%). The beauty programs were popular in the ladies' group.

6. chart: popularity of used spa services in the light of respondents/ népszerű fűrdős szolgáltatások

using spa services	válaszadó (%)	válaszadó (fő)
outdoor pools	61,3	92
indoor pools	27,3	41
medicinal water pools	34,6	52
catering	26	39
outdoor sports activities	20,6	31
sauna, solarium	12,6	19

61,3% of the respondent like and use the outdoor pools. Medicinal water pools were also popular. (34,6%) Men preferred to use catering services. Only (20,6%) 31 men have chosen outdoor sports activities. The lowest choice was the sauna. (12,6%)

Study of the guest satisfaction experience

I have asked the satisfaction of visitors with the spa services. Satisfaction is very important to keep guests and create frequenters. Satisfaction bases on quality of services or products.

I tested guest satisfaction with a scale method (1-5 scale)

- 1- dissatisfied
- 2- slightly satisfied
- 3- moderately satisfied
- 4- very satisfied
- 5- totally satisfied

7. chart: satisfaction with the spa elements, services/ vendégszolgálat a fűrdő elemeivel

	Saliris Thermal Spa – Egerszalók
Catering supply	4,01
catering costs	3,35
clean of environment, location	4,06
hospitality of local people	4,15

	SalirisThermal Spa – Egerszalók
modernity	4,09
opening times	4,51
staff job	4,33
price of admission	3,58
programs	3,82
services for children	4,04

Guests were totally satisfied with the opening times. Guests were also satisfied with the staff and their job, hospitality of local people and clean environment, location. Guests were slightly satisfied with the catering cost and entrance fee. Guest satisfaction can improve with some recreational programs.

8. chart: In what programs can guests participate at the pool area?/milyen programokon vennének részt a vendégek

	SalirisThermal Spa – Egerszalók
Cultural and musical program	60,3
Folk Art market	23,5
Goods and product presentation	17,5
sport event	46,5

I wanted to get an answer to the next question which programs would guests like to participate in the spa area. (multiply choice)

The most popular was the cultural and musical program (60,3%), the second was the sport event. (46,5%). Goods and product presentation was not very popular for the guests. (17,5%)

Crosstables experience

I have studied the response of emerging gender differences, which are summarized as follows:

There was not differences between men and women in choosing destination.

The spa-related associations in both men and women were very common in these answers: relax with friends and family, sunbathing, rest, healing, massage, make new friends. There were not any significant differences in these answers in men's and women's answers.

The use of holiday vouchers did not show any differences in men's and women's answers.

There was a significant deviation in:

- Men like to be informed by the internet to choose destination.
- Most of the men like reading to the destination in the newspaper before travelling.

Summary

During my research I found that medical services have very high quality. The aims of the spa are families because, who filled the questionnaire, they arrive with children, brothers or parents. Only 37% of the guests arrive with friends.

In the finding destination motivation previous positive experience, friends offer, easy accessibility, favorable natural endowment and programs of the spa are very dominant.

Using outdoor pools and medicinal water pools were very popular.

To sum up guests were totally satisfied with the opening times, with the staff and their job, hospitality of local people as well.

Suggestions

It is very important for the guests that they can spend their freetime with some other recreation programs. In my opinion these programs should be like exhibition or show of beach volleyball and football. These events can provide experience for the youths and elders as well.

Active leisure offers have a very great importance in the bath area, since the expansion of the health-conscious behavior we need recreation during our holiday or at homeplace.

A spa visiting has integrated into everyday's program, because with the expansion of supply items they are a good option for regular physical activity, body care and relaxation, health care.

Regular spa visitors require for the usual leisure services and their quality, and this pool of product development in tourism destinations must be validated.

Development of life-time recreational activities is priority because it is satisfy several generations' needs. The family-and child-friendly programs are also important, because the dominant target is the family. I would like to suggest some programs for children: slide competition, games in pools and kite-flying. For the elders: darts, minigolf, bowling or play with cards or board games.

Spa site development is also important. Because of the rapid growth tourism sector the result is that we need developed information technology (IT) to cope with the increasing the quantitative and qualitative requirements of the tourism. In Hungary, there are several well-known spas. It is essential that renovate thermalspas and develop their services and infrastructure.

References:

1. http://www.ngm.gov.hu/data/cms2068241/uj_szechenyiterv_vitairat.pdf (38–75.9p.)
2. Asunción Beerli – Josefa D. Martín (2004): A turisták jellemzői és az idegenforgalmi desztinációkról kialakított kép-kvantitatív elemzése. In: *Tourism Management*, Vol 25. No.5. 2004. October, 623–636. p.
3. Mosonyi Attila – Könyves Erika – Kerényi Erika – Müller Anetta: Miskolctapolca egészségturizmusa egy vizsgálat tükrében. *International Conference on Tourism and Sports Management*. 27–28 th May 2010. 8. o.
4. Müller – Könyves (2006): Az egészségturizmus lehetőségei az Észak-alföldi régióban. In: *Acta Academiae Pedagogicae Agriensis- Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei*. XXXIII. Kötet. Eger. 132–144. p.
5. Müller Anetta – Kórik Valéria (2009): Az Észak-alföldi fürdők szerepe a turizmusban és a rekreációban. In: *Economica* 2009/2. szám.58–72. p. ISSN:1585-6216
6. Müller Anetta – Szabó Róbert – Kerényi Erika – Mosonyi Attila (2009): Fürdő kutatás a Közép-dunántúli régióban. In: *Acta Academiae Pedagogicae Agriensis*. XXXVI. Sectio Sport. Sport, életmód, egészség. Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei. Szerkesztő: Honfi László. 65–77. p.
7. ETC (2006) *Tourism Trends for Europe*, September, 2006. Vol. 10.
8. Smith, M. – Puczkó, L. (2008) *Health and wellness tourism*, Butterworth-Heinemann, Oxford
9. *Turizmus, idegenforgalom a magyar régiókban – Észak-Magyarország*. A KSH BAZ, Heves és Nógrád megyei igazgatóságai
10. www.egerszalok.hu
11. salirisresort-egerszalok.szallas.hu
12. www.salirisresort.hu

FRITZ PÉTER – SZATMÁRI ZOLTÁN

*Eszterházy Károly Főiskola, Sporttudományi Intézet, Eger
College of Eszterházy Károly, Sport Science Institute, Eger
E-mail: fritz.peter@ektf.hu*

TESTNEVELŐ TANÁROK NEVELÉSI STÍLUSÁNAK VIZSGÁLATA EGY SZEREPJÁTÉK TÜKRÉBEN

THE EXAMINATION OF SPORTING TEACHERS' EDUCATIONAL STYLE IN THE MIRROR OF A ROLE-PLAY

Összefoglaló

A testnevelő tanári mesterség meghatározó tényezője a személyiség. Az ismeretátadó, ismeretközvetítő tanár képét egyre inkább fel kell váltani a tanuló optimális fejlődését elősegítő, a személyiségéből fakadó gazdag eszköztárral dolgozó testnevelő képével. Az ilyen típusú személyiség mesterségbeli képességeire a következő jegyek a jellemzőek: kommunikációs ügyesség, rugalmas, gazdag viselkedésrepertoár, gyors helyzetfelismerés, konstruktív helyzetalakítás, és nem utolsósorban az erőszakmentes, kreatív konfliktusmegoldás.

Az iskolai testnevelés óra a testnevelő tanár és tanulók interakciójában valósul meg. Az interakciók sorozata egyben kisebb-nagyobb konfliktusok, problémák sorozata is. A konfliktusok, problémák pedig sajátos nevelési és nevelődési helyzetet jelentenek a személyiség és a szociális készségek szempontjából.

Munkánkban kérdőíves módszer felhasználásával arra voltunk kíváncsiak, hogy gyakorló testnevelő tanárok milyen nevelési stílusokat használnak különböző testnevelés órai konfliktusok, problémák kezelésére.

A legfontosabb eredmények alapján kijelenthető, hogy egyrészt a megoldások inkább szituáció tipikusak, mint személyiség függők, másrészt a konfliktuskezelésre inkább az együttműködő stílus a jellemzőbb, mint a korlátozó magatartás.

Kulcsszavak: nevelés, tanár, szerepjáték, tükör.

Abstract

The personality is the determining factor of the sporting teacher trade. The knowledge franchisor, knowledge mediator a teacher's picture it is necessary to replace his learning optimal development rather continually promotional, his sporting picture working with a rich toolbar stemming from his personality. Onto the vocational abilities of the personality with a type like this the next

tickets the typical ones: communicational cleverness, elastic, rich behaviour repertoire, fast situation recognition, constructive situation shaping.

The school physical education a clock comes true in the sporting teacher's and students' interaction. The series of the interactions is lesser or greater conflicts, the series of problems in one. The conflicts, problems though specific educational one and nevelődési a situation is reported in terms of the personality and the social skills.

We were curious about how educational styles practising sporting teachers use with the use of a questionnaire method in our work different physical education onto the treatment of hourly conflicts, problems.

Based on the most important results can be declared, that on the one hand the solutions rather situation typical, than personality pendants, on the other hand onto the conflict management rather the collaborative style the more typical one, than the limiting behaviour.

Keywords: education, teacher, role-play, mirror.

Szakirodalmi előzmények

A testnevelő tanár személyiségét vizsgáló hazai és külföldi kutatások igen kiterjedtek.

Sokan dolgoztak, illetve dolgoznak azon, hogy a tanulókkal kapcsolatos tanári tevékenységben működő pedagógiai és pszichológiai képességek és készségek mellett minél szilárdabban rögzüljenek a pozitív nevelési stílusjegyek a hallgatókban (Rókusfalvy P. – Stuller Gy. – Kelemenné Tóth É.1981).

A testnevelő tanár személyiségével foglalkozó kutatások ennek a szerepvállalási és manifesztációs képességnek a színvonalát (Vass M. 1987), a tanár oktató munkáját (Bíróné – Elbertné – Kis J. – Nagyné 1988, Vass M. 1985, Prisztóka Gy.1994) tartják szem előtt. Ezek a kutatások kellő figyelmet fordítanak arra, hogy milyen a testnevelő tanár, a mindennapos pedagógus-tanuló interakcióban, hogyan nevel, hogyan hat tanítványaira, vagy hogyan torzul el a pedagógus szerepéről alkotott felfogása a különböző „munkahelyi ártalmak” hatására.

A pedagógus és ezen belül a testnevelő tanár személyiségbeli tulajdonságai-val, a szükséges pedagógiai képességekkel – az eddigieken túlmenően – számos szakavatott szerző foglalkozik (Arday L. 1979, Kis J. 1977, Kálmánchey Z.1972, Kormosné 1984, Nagy Gy 1978.).

Az iskolában, testnevelés órán előforduló konfliktusok értelmezése történetileg visszatekintve nagy változásokon ment keresztül. Szekszárdi J. (1994) elméleti munkájában átfogó értelmezést ad a konfliktusok pedagógiai funkcióiról, megjelenési formáikról, és a megoldási módok tipizálásáról. Ebben a kandidátusi értekezésben kerül sor először a pedagógiai gyakorlat jellegzetes konfliktusainak feltárására és rendszerezésére. (Szekszárdi J. 1993.)

Utalni szükséges Ungárné Komoly J. (1978) munkásságára is. Bár ő tanítók, illetve tanítójelöltek körében végezett vizsgálatot, de a kutatás alaposága miatt – véleményem szerint - a testnevelő tanárok nevelési stílusának vizsgálatához is hatékonyan felhasználható.

Meg kell említeni Szatmári (2007) munkásságát, aki az utóbbi évek legmélyebb vizsgálatát készítette el ezen a területen.

Probléma

Testnevelés órán egy adott pedagógiai helyzet mindig különböző körülmények és hatások sajátosan bonyolult kapcsolatrendszeréből ered. Megoldása csakis az összes hatások és körülmények figyelembevételével, konkrét módon lehetséges. Mindezek alapján feltehető, hogy a testnevelő a konfliktusos, problémás nevelési helyzetben, az abból adódó alapfeszültség levezetése érdekében nagyon erőteljes hatás kifejtésére törekszik az őt megzavaró tanulói akciókat megszüntetése, illetve megfelelő mederbe terelése céljából.

A tanulók állapotát sok helyzetben indulati feszültség jellemzi, ami abból származik, hogy a nevelő ráhatásával ellentétes módon szeretnének viselkedni. Így a konfliktusos, problémás nevelési szituációkban a tanuló – tanár viszony magas feszültségű, amit tovább fokoz, hogy a helyzetet a pedagógusnak általában gyorsan kell megoldania.

Munkahipotézis

Feltehető, hogy ha a felső tagozatos osztály testnevelés óráin tipikusnak tekinthető nevelés konfliktusokat ismertetjük és megkérjük a vizsgált személyeket azok elképzelésére, valamint a valóságú válasz megjelölésére (miként viselkedik a testnevelő ezekben a szituációkban), akkor az összesített megoldások elemzéséből megállapítható az adott tanár nevelési stílusa, illetve választ kapok a következő kérdésekre:

- a) A konfliktusok megoldása szituáció- vagy pedagógus- tipikusnak minősíthetők.
- b) Találhatók-e a testnevelő tanár nevelői tevékenységében olyan körülményhatárolt terület, amelyben a nevelői magatartás helyzettől, periódustól független, általánosan jellemezhető.
- c) A konfliktusos nevelési helyzetmegoldások viszonylag periférikus vagy generalizált testnevelői magatartási formákról, nevelési stílusról szólnak.
- d) A testnevelés óra sajátosságaiból eredően dominánsabbak lesznek-e a restriktív (korlátozó, szabályozó) tartalmú megoldások?

Módszer

A vizsgálatban – módszertani elemzések alapján – a testnevelés órai konfliktusos, problémás nevelési helyzetmegoldások projiciált zárt tesztjét alkalmaztuk.

A 2001–2000-ben begyűjtött és az ebből kiválasztott konfliktusok úgy lettek csoportosítva 10 szituációba, helyzetenként 5-5 megoldási lehetőséggel, hogy a vizsgált személy tapasztalatában rögzült sajátosságok közül, a magatartást álta-

lában; a megértést és a tanulók életkorának elfogadását, a gyermekszeretetet, a türelmet, a tanulók érzelmeinek figyelembevételét, a testnevelő tanár együttérzését és pedagógiai tapintatát pedig konkrétan jelzik.

A fentiek alapján az egyes testnevelés órai szituációk címét röviden a következőkben lehet összefoglalni.

Tanuló, szülő kapcsolat

Durvaság

Gyűjtőszenvédély

Fegyelmezetlenség

Diszkrimináció

Árulkodás

Inaktivitás

Csalás

Baleset

Értetlenség

Elképzelés szerint az így mutakozó felfogó-értékelő rendszerben a szituációkban rejlő sokféle megoldás kimutatja a tanulók tapasztalatában rögződött lényeges tanári tulajdonságokat. Maga a váz elméleti konstrukció, a gyakorlati megnyilvánulások tapasztalati absztrakciója, amely kijelöli a lényeges információk megjelenésének várható helyeit.

A felfogó-értékelő rendszer a következő megoldásokat tartalmazza:

a) Kooperatív megoldások (K):

Pozitív tanári megnyilvánulások területe. Alaptónusa a megértő, együttműködve fejlesztő pedagógiai magatartás. Jellemzői: a tanulók jogainak, igényeinek, fejlettségi szintjének ismerete és elfogadása, érdeklődésre, segítségre és együttműködésre mindig kész viselkedés, kudarcok elkerülésére való törekvés, valamint a tanulók érzelmi állapotának megértése és a feszültség fejlesztő szándékú megoldása.

b) Restriktív megoldások (R):

A testnevelő tanár szervező, irányító személy, akinek tevékenységében dominál a tanulók tevékenységének állandó szabályozása, korlátozása. Tilt minden olyan viselkedésformát amelyek – eddigi tapasztalatai – szerint gátolják, nehezítik a célok elérését. További jellemzők: állandó utasítások, határozott felszólítások, parancsok, büntetések, tiltások.

Tehát ez a magatartáskorlátozó, hiányzik belőle a pedagógiai optimizmus, és feladat centrikusságra utal.

c) Inerciás megoldások (IN):

A pedagógiai tehetetlenség, passzivitás tükröződése. Jellemzői: a nevelési lehetőségről való lemondás; a gyermek aktuális személyiségének elfogadása;

nincs frusztrációs élmény; megállapítja, helyteleníti az elkövetett hibát, de megoldást nem javasol, panaszkodik vagy megsértődik és így a konfliktushelyzetet sem képes feloldani.

d) Indifferens megoldások (ID):

A közönyös, hideg pedagógiai magatartás kizár minden emocionális azonosulást a gyermekkel. Jellemzői: nem érdeklik a tanulók, hidegen és merev sablonokkal korlátozza magatartásukat, esetleg gúnnyal, iróniával, cinizmussal, felülről kezeli őket

e) Agresszív megoldások (A):

A testnevelő tanár saját hatalmi pozícióját erőszakosan hangsúlyozza és kizárja a tanulói függetlenség minimális lehetőségét is. További jellemzők: korlátlan hatalom hangsúlyozása, testi fenyegetés, megalázó büntetés alkalmazása, rágalom vagy a tanuló meggyanúsítása valamint a gyermek védtelenségének, tehetetlenségének hangsúlyozása.

A vizsgálat menete

A kutatásban 45 fő, főiskolai végzettségű gyakorló testnevelő tanár vett részt, akik 2008 és 2010 között a JGYPK Testnevelés és Sporttudományi Intézetének kiegészítő testnevelő tanári képzése hallgatói voltak.

A kérdőíveket – egy konzultációs óra keretén belül – az alapvető információk közlése után 10 perc alatt kellett kitölteni. Azért nem adtunk több időt a megoldásra, mert az első reakcióra voltunk kíváncsiak és nem a megoldási lehetőségek átgondolásából fakadó válaszokra.

A tanárok a feladatot készségesen szívesen vállalták. Kérdések, téves értelmezések nem fordultak elő.

Értékelés (1-2. melléklet)

A vizsgálat fontosabb eredményei a szituációnkénti legjellemzőbb nevelési stílusok alapján:

a) *Kooperatív magatartás*: A fizikai durvaság (31%), a fegyelmezetlenség (40%) és az árulkodó viselkedés (37%) megítélésében a megértő, együttműködve fejleszteni kívánó pedagógiai magatartás a domináns. Ez a magatartás figyelembe veszi a tanuló aktuális személyiségét, és erről az alapról kísérli meg a fejlesztést, bízva ennek lehetőségében.

b) *Restriktív magatartás*: Csak a diszkrimináció (49%) esetében legjellemzőbb ez a megoldás. A testnevelő tanár viselkedése főleg a tanuló tevékenységének szabályozásában nyilvánul meg.

Ez a magatartás már nem pedagógiai optimizmusról, hanem főleg feladat centrikusságról tanúskodik.

c) *Inerciás magatartás*: A tanuló-szülő (43%), gyűjtőszenvedély (34%), tornatermi baleset (34%) és a csalás (31%) esetében fordul elő legtöbbször ez a viselkedési mód. A testnevelő lemond a nevelés lehetőségéről, elfogadja a tanuló aktuális állapotát. A tanár átéli az adott szituációt, megérti a tanulót, de a konfliktushelyzetet nem képes feloldani. Mindez pedagógiai tehetetlenséget, passzivitást tükröz.

d) *Indifferens magatartás*: A feladat meg nem értésében az érzelemnélküliség a domináns (29%).

A közönyös, hideg pedagógiai magatartás kizár minden emocionális magatartást a tanulóval. A tanár hidegen és mereven korlátozza viselkedésüket, esetleg gúnnnyal, iróniával, felülről kezeli őket.

e) *Agresszív magatartás*: Árulkodó tanulóval szemben ez a legjellemzőbb viselkedési mód (42%). A testnevelő tanár saját hatalmi pozícióját erőszakosan hangsúlyozza és a tanuló függetlenség minimális lehetőségét is eleve kizárja. A veszély ott van, hogy az ilyen interakciók kudarcélmény formájában újratermelik a tanári agresszivitás.

Összegzés

A vizsgált személyek válaszai alapján a hatékony nevelői magatartása az adott szituációkban felemásnak mutatkozik. Természetesen ez „csak” egy szerepjáték, ahol valószínű, hogy a tanárok néha csak játszottak, de elgondolkodtató, hogy valóban ilyen összetételű-e a vizsgált testnevelő tanárok nevelési stílusa.

a) A hatékony konfliktusmegoldás (41%) kevésnek tűnik, hiszen az érdeklődő, segítségre és együttműködésre mindig kész testnevelő tanári viselkedés az, amelynek alapmotívuma a közös eredményekre való törekvés, azaz a követendő konfliktusmegoldás

b) Eredményes pedagógiai hatás inerciás (24%) alapmagatartással csak különös személyi varázs, erős affektív kölcsönösség mellett képzelhető el.

c) Az egész nevelési folyamatra, a tanuló személyiségére, fejlődésére károsan ható magatartási módok aránya magas (35%). A tanulók személyiségének további vizsgálata fényt deríthetne, hogy a tanuló válasza a korának megfelelő „nemes bosszúról”, éretlenségről vagy éppenséggel a valóságban is rosszul működő tanuló-testnevelő tanár kapcsolatáról van-e szó.

d) Figyelemre méltó, hogy a tanulók felnőtt-központúsága és tekintélytisztelte nem igazán tükröződik a véleményalkotásban, és nem igyekeztek a névtelen magatartás megjelöléseket behódolási akció lehetőségeként felfogni.

e) Azonban a módszer gyakorlati jelentősége, hogy hibái ellenére megbízható eszközt ad a felső tagozatos testnevelő tanári munka ellenőrzésére: segítségével feltárhatók a testnevelés órán egzisztáló módszerek és szokások csakúgy, mint a korszerű pedagógiai gyakorlat.

Következtetések

Összefoglalva megállapítható, hogy a testnevelő tanár nevelési stílusa jól vizsgálható indirekt módszerrel.

További lényegesebb következtetések:

a) Az összesített megoldások nem minden esetben voltak személyiség specifikusak; miután nem egyértelműen tükrözték a vizsgált testnevelő által leggyakrabban alkalmazott konfliktusmegoldásokat.

b) A vizsgálatban a testnevelő tanár nevelői tevékenységében nem található olyan markánsan körülhatárolt terület, amelyben a nevelői magatartás helyzettől, periódustól független, általánosan jellemezhető.

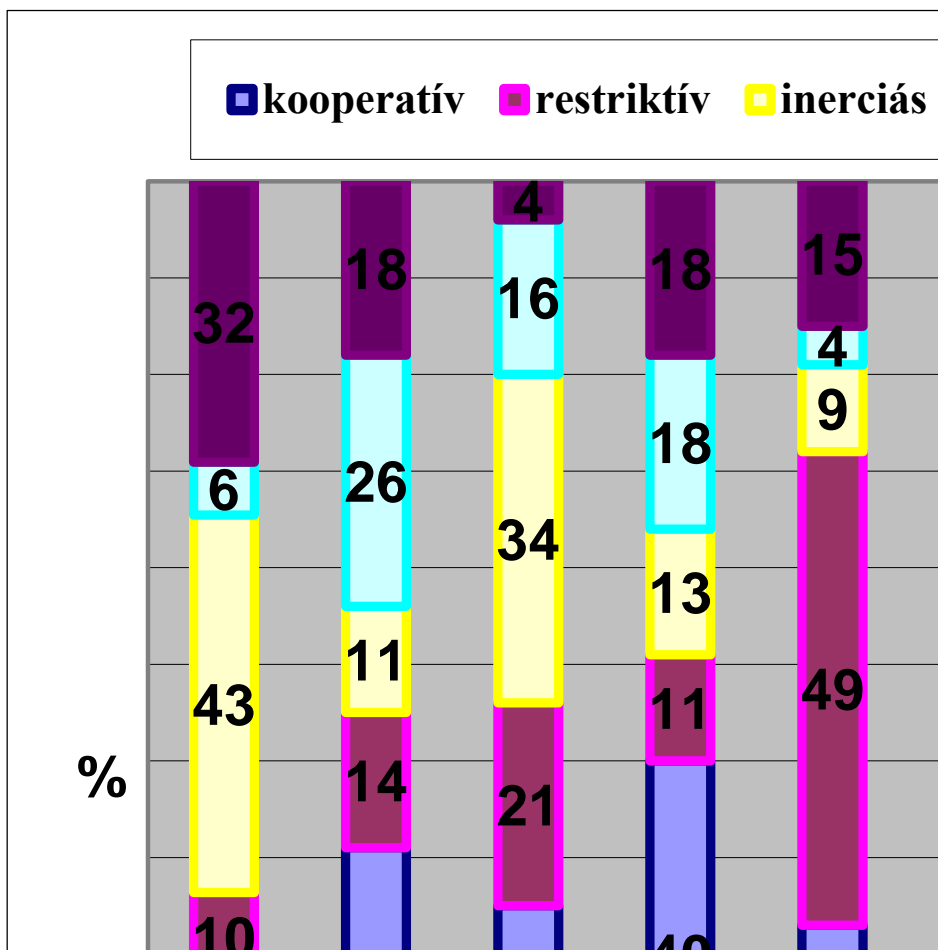
c) Az észlelt személyiség specifikus tendenciák és ezeknek az intraindividuális generalitása lehetővé tette a megoldások felfogó étékelő rendszerének és a nevelési stílus néhány jellemző típusának kiemelését.

d) Meglepő módon a testnevelés órai konfliktusmegoldásban nélkülözhetetlen restriktív (korlátozó, szabályozó eljárások) megoldások aránya nem igazolta vissza a hipotézist. Ennek magyarázatára további vizsgálatok adhatnak majd választ.

e) A módszer kiküszöböli a pedagógusszemélyiség-kutatásban gyakran alkalmazott megfigyeléses módszer hibaforrásait, amennyiben megragadta a nem megfigyelhető tanuló-tanár interakciókat is.

f) A módszer rövid idő alatt szolgáltat megbízható adatokat a testnevelő tanár nevelési stílusáról.

2. melléklet: Testnevelő tanárok összesített nevelési stílusa szituációként, %-os összesítésben
 (2. appendix: Sporting teachers' aggregated educational style situation, %-os in summing up)



Irodalom

- Rókusfalvy P. – Stuller Gy – Kelemenné T. E. (1981) Pedagógusszemélyiség és tanárképzés. Budapest, Tankönyvkiadó.
- Rókusfalvy P. (1986) A sport és testnevelés pszichológiája. Budapest, Tankönyvkiadó.
- Vass M.(1985) A tanári tevékenység, mint tanárképzési modell. Felsőoktatási Testi Nevelési Konferencia. Veszprém, 369–371. p.
- Ungárné Komoly J. (1978) A tanító személyiségének pedagógiai-pszichológiai vizsgálata. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- Bíróné N. E. – Elbertné F. J. – Kis J. – Nagyné K. I.(1988) A testnevelő tanár személyiségrendszere a szocialista nevelőiskolában. Testnevelés és sporttudomány, 1988/1. sz. 8–18 p.
- Horváth-Szabó K. (1991) Konfliktusok az iskolákban. Oktatókutató Intézet. Budapest.
- Horváth-Szabó K. (1994) Konfliktusmegoldó stratégiák: Új Ped. Szemle. 11/28–33.
- Sallai Éva – Szekszárdi Júlia (2000) Emberi kapcsolatok. Munkafüzet és tanári kézikönyv. Budapest AKG kiadó.
- Szatmári Z. (2007) Szegedi testnevelés szakos hallgatók probléma és konfliktuskezelésének vizsgálata a nevelési stílusok tükrében. PhD dolgozat, Veszprém.
- Szőke-Milinte E. (2004) Pedagógusok konfliktuskezelési kultúrája. Új Pedagógiai Szemle, 2004. január

Müller Anetta ⁽¹⁾, Könyves Erika ⁽²⁾, Kristonné dr. Bakos
Magdolna ⁽¹⁾, Széles-Kovács Gyula ⁽¹⁾, Seres János ⁽¹⁾

⁽¹⁾*Eszterházy Károly Főiskola, Sporttudományi Intézet*

⁽²⁾*Debreceni Egyetem, Turizmus és vendéglátásmenedzsment tanszék*

E-mail: muller@ektf.hu.

FŐISKOLAI HALLGATÓK REKREÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEI ÉS UTAZÁSI SZOKÁSAI

RECREATIONAL ACTIVITY AND TRAVELLING HABITS OF COLLEGE'S STUDENTS

Összefoglaló

A cikkünkben 150 fő szolnoki főiskolás hallgató jellemző szabadidős tevékenységét és utazási szokásait vizsgáltuk. A TV nézés gyakorisága, a TV nézésre fordított idő és sportolás közötti kapcsolatot is elemeztük. Az utazási gyakoriságot, a desztináció választás motivációját elemeztük.

Megállapítottuk, hogy a főiskolai hallgatók rendelkeznek napi több óra szabadidővel. A szabadidős tevékenységeik között dominánsan jelentkezik a tv-nézés, a sportolás, és az utazás. Észrevehetjük azt az érdekességet, hogy a gyakoriságnál nem, míg az alkalmankénti TV-nézés ideje és a rendszeres testmozgás között már szignifikáns a kapcsolat. Azok a hallgatók, akik naponta 1-2 órát sportolnak, lényegesen kevesebb időt töltenek el a Tv előtt azon társaikhoz képest, akik nem sportolnak.

A hallgatók 92%-a évente legalább egyszer utazik. Az ifjúsági turizmus résztvevői igen érzékenyek. Előnyben részesítik a desztináció választásnál az utazás kedvező árát.

Kulcsszavak: szabadidős tevékenységek, ifjúsági turizmus, utazási szokások, szabadidő-eltöltési szokások.

Abstract

In our article we have introduced the leisure activities and travel habits of 150 college students from Szolnok. We have analyzed the relationship between the frequency of watching TV, that is: the time spent on watching TV and doing sports. Furthermore, we have also investigated the frequency of travelling, and the main motives of choosing travel destinations.

We have found that college students have more hours of leisure time a day. Among the recreational activities predominantly such activities have occurred as

watching TV, doing sports, and travelling. It is interesting to note that the relationship between the frequency of watching TV and doing sports has not been significant while the relationship between watching TV occasionally and doing regular physical activity has turned out to be significant. Those students who play sports for 1-2 hours a day spend significantly less time in front of the TV compared to their peers who do not play sports.

92% of the students travel at least once a year. The participants of youth tourism are quite price-conscious. In choosing travel destinations favorable prices play an important role.

Key words: free-time activities; youth tourism; travel motives; pastime habits.

A szabadidő mibenlétét számos kutató meghatározta már. Szántó Miklós szabadidő-fogalma a következő: „A szabadidő, mint időkeret a munkán kívüli időnek az a része, amely az anyagi- tehát gazdasági, társadalmi, fiziológiai- kényszer alapján feltétlenül szükséges elfoglaltságok idején felül, e kényszeren kívül eső tevékenységekre fennmarad.”¹ Reichlin Krisztina a következőképpen definiálja: „A szabadidő mindazon foglalatosságok összessége, amelyekben az egyén önként vesz részt, akár azért, hogy kipihenje magát, vagy szórakozzék, vagy társadalmi kapcsolatait ápolja, esetleg tovább képezze magát.”² Tulajdonképpen mindkét definíció ugyanazt fejezi ki, csak más oldalról közelíti meg a témát. Az első fogalom-meghatározás szabadidőnek tekinti azt az időt, amikor az egyén szabad elhatározásból cselekszik, és azt végez, amit szeretne. Utóbbi definíció remekül magába foglalja mindazon tevékenységeket, amelyeket szabadidejében az egyén űzhet: pihenés, szórakozás, kapcsolataink ápolása és a tanulás is. Ez utóbbi aktivitás igen széles választékot kínál: ismereteink bővítése céljából történő továbbképzést, a meglévő hobbinkban lévő fejlődést vagy akár állóképességünk javítása céljából fakadó továbbképzést, magyarán sportolást.

Fontos a szabadidő, az utazás és a turizmus kapcsolatát is, hiszen ezek elválaszthatatlanok egymástól. Csakis a rendelkezésünkre álló időben tehetjük meg, hogy elutazunk a kedvelt helyszínünkre.

A turizmus több kisebb egységre bontható. Ezen egységek közül az egyik a szabadidő-turizmus. „A szabadidő-turizmus az állandó lakáson kívüli szabad időben végzett és szabadon választott tevékenységek összessége, amelyeket az ember változatosság-igénye motivál.”³ E turizmuság kapcsán több tevékenységet

¹ Szántó Miklós [1967]: *Életmód, művelődés, szabadidő*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 13. o. Az idézett mű a továbbiakban: Szántó Miklós [1967]

² Reichlin Krisztina [2007]: *Szabadidő ismeretek*. Budapest, BGF Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar, 6. o.

³ A szabadidő-turizmus [é.n.]. http://tavokt.kodolanyi.hu/ifodemo/vendeglato/vendeg_lecke02.htm. Szerzők: Vizi István- Nagy László. Letöltés dátuma: 2009. október 11.

is meg lehet nevezni. Azok tartoznak ide, amiket az ember szívesen művel szabadidejében: sportolás, kirándulások, különféle hobbik, fürdőlátogatás.

Nem könnyű megállapítani, hogy pontosan kik tartoznak ebbe a csoportba. A *Turizmus trend* egyik cikkében ez olvasható: „A WTO definíciója szerint a 16 és 26 év közötti utazók alkotják az ifjúsági turizmus korcsoportját.”⁴ Más definíciók másképpen húzzák meg a korhatárvonalat. Annyiban viszont egyetérthetünk, hogy ez az a korosztály, amely már képes önállóan, saját erejéből is utazni, tehát ebből a szempontból teljesen érthető ez a besorolás. Az ifjúság ennél fiatalabb képviselői még csak valamilyen felügyelet mellett tudnak utazni, ez a felügyelet lehet szülői vagy akár tanári is.

A kutatás célja

A kutatás célja ismertetni a 20–24 éves ifjú felnőttek szabadidő-eltöltési és utazási szokásait és desztináció-választás motivációit. E cél megvalósításához a primer kutatás egyik típusát, kérdőíves kutatást végeztünk. A kutatás 2009 tavaszán zajlott (A kérdőíves felmérésben Borbás László (2010) főiskolai hallgató vett részt).

Hipotézisek

A televíziózással eltöltött idő szignifikánsan befolyásolja a fiatalok sportolásra és kulturális tevékenységekre fordított idejét.

Mivel a fiatalok alacsony diszkrecionális jövedelemmel rendelkeznek, így ez jelentős mértékben befolyásolja az utazási szokásaikat. A desztináció-választás motivációját leginkább a kedvező ár befolyásolja.

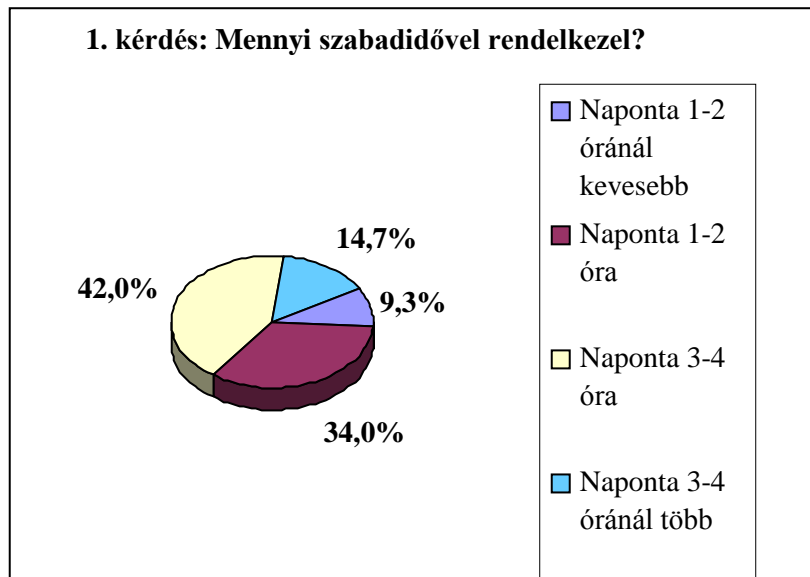
A minta szocio-demográfiai adatai

A minta ismertetését a fiúk és a lányok nemenkénti arányával kezdjük. A megkérdezetteknek mindössze 22,7%-a volt fiú (ez 34 főt jelent), 77,3%-a pedig lány (116 fő). Összességében elmondható, hogy a 140 hallgatóból 112-en élnek 10 000-nél nagyobb lélekszámú városban, ami kereken 80%-os arányt mutat.

⁴ Juray Tünde [2007]: A jövő utazói. *Turizmus trend*. 2007. június. 34–35. p.

Eredmények

1. ábra: A megkérdezett hallgatók szabadidejének alakulása/chart1. Leisure time in the sample



A megadott válaszok alapján a hallgatóknak mindössze 9,3%-a rendelkezik 1-2 óránál kevesebb szabadidővel, de előfordulhat, hogy ezek között akad olyan is, aki egyáltalán nem engedheti meg magának a pihenést. A minta egészéhez képest ők vannak elenyésző mennyiségben. A fiatalok nagyobbik része legalább napi 1-2 szabad órát be tud iktatni a napirendjébe. Akadnak viszont olyanok is (42%), akik 3-4 órányi szabadidővel bizonyára számos aktivitást tudnak végezni, illetve nyugodtan tudnak élni a hobbijuknak. A válaszadók valamivel több, mint harmada rendelkezik napi 1-2 órányi szabadidővel. 22 fiatalnak, azaz a hallgatók 14,7%-ának még 3-4 óránál is több a rendelkezésre álló ideje naponta.

Külön kérdés foglalkozott azzal, hogy kikkel töltik szívesen szabad perceiket a hallgatók. Erre a kérdésre több választ is lehetett adni. Általánosságban megállapítható, hogy a hallgatók nagy többsége kizárólag másod- vagy többedmagával szeret lenni szabadidejében. A válaszadók közül mindössze 16 fő (ez 10,7%-nak felel meg) jelezte a kérdőívben, hogy szabad perceiben egyedül is szeret lenni, viszont ők e válaszlehetőség mellett még mást is aláhúztak, ami azt bizonyítja, hogy ők sem zárkoznak el teljes mértékben a világtól. A kérdésre válaszolók, egyúttal azt is „elárulták”, hogy párkapcsolatban élnek-e vagy sem. Ez alapján megállapítható, hogy a 150 megkérdezett hallgatók közül valamivel több, mint háromnegyedének (75,3%-ának) volt a megkérdezés pillanatában barátja, illetve

barátnője, akivel szívesen tölti el idejét. Ezek mellett a tanulók jelölhették még a családtagokat, barátokat és/vagy kortársakat is. Ezeket a válaszlehetőségeket illetően változó eredmények születtek. A válaszadók majdnem kétharmada (65,3%) jelölte meg válaszként a családjukat. Kiemelkedően sokan, a hallgatók 82,7%-a barátaira, illetve barátnőire fordítja munkán kívüli idejét. Ezekből a számadatokból is észre lehet venni, hogy sok az átfedés, azaz a hallgatók nagyobbik része több választ is aláhúzott. Előfordult olyan eset is, hogy a diák minden választ aláhúzott. A kortársakat nagyon kevesen jelölték meg (mindössze 6 fő, a válaszadók 4%-a). A kutatás alapján az derül ki, hogy a fiatalok szeretnek olyan emberekkel barátkozni, akik közel ugyanolyan gondolkodásmóddal rendelkeznek, és hasonló vagy egyazon korosztályba tartoznak. Kevés olyan hallgató volt, akiknek baráti körében a fiatalabb, esetleg az idősebb generáció dominál.

A másik kérdés a szabadidőeltöltés mikéntjét vizsgálja. A kérdés kapcsán azt feltételeztük, hogy a hallgatók csak olyan kedvteléseket fognak írni, amelyeket gyakran művelnek. Rengeteg válasz született. A válaszadók majdnem harmada (32%-a) tölti szívesen szabadidejét barátaival, illetve családjával. Külön-külön nézve: 33-an írták azt, hogy a baráti társasággal érzik magukat jól szabad percekben. A családjukkal 15-en szeretnek lenni rendelkezésre álló idejükben. A megkérdezett fiatalok valamivel több, mint 40%-a szívesen végez valamilyen sporttevékenységet szabadidejében. Egészen pontosan 61 fő szeret sportolni. A legkülönbözőbb aktivitásokat írták: a labdarúgástól kezdve a lovaglason át egészen az aerobikig. A kutatás alapján a hallgatók által beírt egyik leggyakoribb tevékenység a sport lett.

Igen sokan végeznek valamilyen kulturális tevékenységet. Ebbe a csoportba a moziba és színházba járást, az olvasást, illetve a zenehallgatást választhatták. A 150 hallgató közül mindössze 10 írta, hogy szabadidejében moziba szokott járni. Színházba csupán egy hallgató jár nagyobb rendszerességgel. Viszont 32-en, a megkérdezettek 21%-a vesz a kezébe valamilyen könyvet, ha megteheti. A kulturális tevékenységekhez sorolt aktivitások közül ez számított a legnépszerűbbnek. 14 fiatal tölti szabadidejét zenehallgatással. Ezen kívül egy-egy tanuló írta az éneklést, illetve a művelődést, mint végzett aktivitást. Összesen tehát 59 megkérdezett (39,3%) folytat valamilyen kultúrával kapcsolatos elfoglaltságot.

Viszonylag sok hallgató (24 fő, azaz a válaszadók 16%-a) választotta az utazást, kirándulást és a túrázást, mint aktív időeltöltést. Természetesen ezekből a válaszokból nem derült ki, hogy belföldön vagy külföldön utaznak inkább. Mivel azonban szabadidőben végzett aktivitásokról van szó, ezért inkább a belföldi utazások, kirándulások, túrázások a valószínűbbek, mert ezek kevesebb utazási időt igényelnek és sokszor olcsóbbak is. Fentebb már esett szó az ifjúsági turizmusról.

Az aktív szabadidős programok népszerűsége mellett nem maradnak el a passzív cselekvések sem. Összesen 47 hallgató írta válaszában a TV-nézést és az internetböngészést, ami a mintának a 31%-a. Előbbit 23-an, utóbbit 24-en írták. A megkérdezettek 12,6%-a, azaz 19 fő választotta a pihenést, mint szabadidőeltöltést. 13 tanuló szabadidős „tevékenységként” az alvást írta. Kilencen szok-

tak nagyobb rendszerességgel valamilyen szórakozási tevékenységet üzni. Ezek közül akadt olyan, aki a „bulizást” választotta.

A sporttal kapcsolatos kérdések eredményei

A következőkben a sporttal kapcsolatos eredményeket ismertetjük. Külön kérdés foglalkozott azzal, hogy van-e lehetőségük a hallgatónak saját lakhelyükön sportolni. A megkérdezettek elsöprő többséggel (134 fő, 89, 3%) válaszoltak „igen”-nel. 16-an „nem”-mel reagáltak. Viszont a megkérdezett fiatalok valamivel több, mint a fele (77 fő, ami 51,3%-nak felel meg) úgy rendszeresen valamilyen sporttevékenységet. Ebből az derül ki, hogy bár sokaknak lenne lehetőségük a testmozgásra, különböző okokból kifolyólag mégsem mozognak. Fentebb már írtam, hogy a tanulók kb. 40%-a szeret sportolni. Ez alapján azt a következtetést lehet levonni, hogy a megkérdezett hallgatók kb. 11%-a rendszeresen sportol, de nem szereti a testmozgást vagy csak valamilyen kényszer hatására sportol (például testtartás javítása miatt).

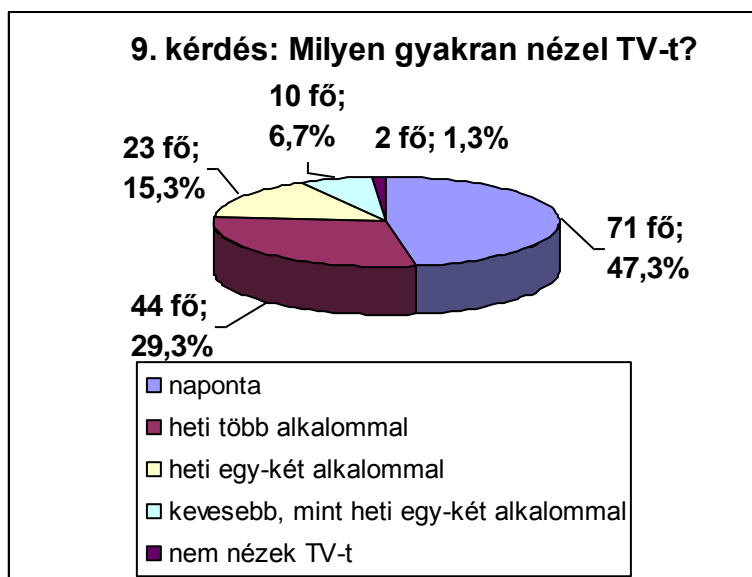
A különböző sportaktivitások közül az aerobik tűnt a legnépszerűbbnek. A rendszeresen sportolók majdnem harmada (32,5%-a) üzi ezt a sportágat. Ez a 77 főből 25 főnek felel meg. Nem meglepő, hogy ez a sport csak a hölgyeknél szerepelt. Az aerobik mellett még a futás (13 fő), a labdarúgás (11 fő), a kerékpározás (9 fő), illetve az úszás (szintén 9 fő) számít népszerűbb sporttevékenységnek a hallgatók között. Természetesen vannak más mozgástípusok is, amit a rendszeresen sportolók üznek, de ezek elenyésző számban fordulnak elő. Hatan a konditeremben szoktak rendszeresen edzeni. Több olyan sport is akadt, amelyet öten üznek. Ezek a tenisz, a fitness és a frizbizés. A labdajátékok közül még a kézilabdát (3 fő) és a kosárlabdát (2 fő) említették. Szerepelt a mintában olyan hallgató is, aki nem veti meg a küzdősportokat, illetve a harcművészetet. Három hallgató említette a tai-chi-t, a thai-bokszt és a taekwon-do-t. Van olyan hallgató, aki olyan különleges sportnak a szerelmese, mint a pilates. Ez a sport elsősorban a törzsi izmokat erősíti.⁵ Olyan fiatal is benne volt a mintában, aki spinning-nek és a spinracing-nek hódol. Említették még a táncot és a néptáncot is, mint kedvelt aktivitást. Különböző téli sportágak is szerepeltek az értékelésben. Síelni ketten szoktak rendszeresen. Volt olyan hallgató, aki szívesen kocsolyázik. Olyan tanuló is közreműködött a kérdőív kitöltésében, aki szívesen száll nyeregbe, és lovagol egyet. Valaki az újat ajzza fel, és próbál minél több nyílvesszőt a céltáblába lőni. Más a szabadban szeret gyalogolni. Megint más a lábtoll labdának él. Ez a sport ugyanolyan, mint a tollaslabda azzal a különbséggel, hogy ütők helyett a lábukkal továbbítják a labdát a játékosok.⁶

⁵ Ideális testsúly- pilates torna [2009]. <http://www.idealistestsuly.hu/pilates.htm>. Szerző: Takácsné Temesi Szilvia. Letöltés dátuma: 2009. október 15.

⁶ A legfontosabb versenyszabályok [é.n.]. http://www.labtoll.hu/Default.aspx?ID=sportagrol_jatekszabalyok.htm. Letöltés dátuma: 2009. október 15.

Akadnak olyan hallgatók is, akik a rendszeres mozgás mellett még valamelyik sportegyesületnek is a tagjai. A megkérdezettek közül mindössze 11 fő vesz részt ilyen egyesületben.

2. ábra: A TV-nézés gyakorisága/2. chart Frequency of watching tv



Az ábra alapján megállapítható, hogy a 150 hallgató közül 71-en (az összesnek a 47,3%-a) napi rendszerességgel ülnek le a TV képernyője elé, ami jól jelzi a népszerűségét. Amennyiben pedig figyelembe vesszük a többiek válaszait is, még nagyobb meggyőződést kaphatunk. 44 fő többszöri rendszerességgel szokott TV-t nézni hetente. További 23 hallgató hetente egy vagy két alkalmat szentel a televízió nézésére szálni. Ha mindezeket az adatokat figyelembe vesszük, az derül ki, hogy 138 megkérdezett (a válaszadók 92%-a) biztosan leül a TV elé legalább heti egy-két alkalommal. A „maradék” közül 10 fő ritkábban, kevesebb, mint heti egy-két alkalommal ül le a képernyő elé. Két hallgatót pedig egyáltalán nem hozza lázba ez a szabadidős tevékenység.

Összehasonlító elemzést végeztünk a TV-nézés gyakorisága és a sportolás között. A vizsgálatot Chi²-próbának vetettük alá. Ennek eredménye a következő lett. Azon hallgatók közül, akik rendszeresen sportolnak (77 fő), 70-en kapcsolják be a televíziót legalább heti egy-két alkalommal (ez 90,9%-nak felel meg). Míg a nem sportoló fiatalok közül (73 fő) 68-an néznek televíziót legalább hetente egy-két alkalommal, amely 93,2%-ot jelent. Láthatjuk, hogy a hallgatók száma és a százalékok között alig van eltérés. Ez a kapcsolat tehát nem bizonyult szignifikánsnak ($p > 0,005$).

Amennyiben az alkalmankénti TV-nézés idejét is összehasonlítjuk a rendszeres sportolással a fentebb már említett módszer segítségével, akkor a következő eredményt kapjuk:

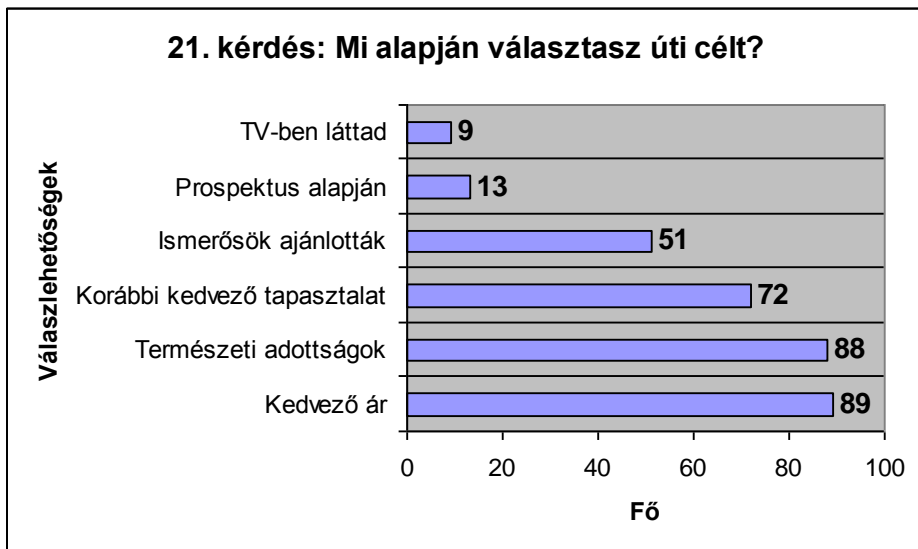
Azon megkérdezettek közül, akik rendszeresen végeznek testmozgást (77 fő), 59-en alkalmanként mindössze egy-két órát vagy még ennél is kevesebb időt fordítanak TV-nézésre, amely 76,6%-ot jelent. A rendszeresen nem sportolók közül (73 fő) 38-an szánnak alkalmanként ugyanennyi időt erre a tevékenységre, amely 52%-ot jelent. A különbség ennél az esetnél már jelentős. A kapcsolat ez esetben már szignifikánsnak bizonyult ($p < 0,005$). Észrevehetjük azt az érdekességet, hogy a gyakoriságnál nem, míg az alkalmankénti TV-nézés ideje és a rendszeres testmozgás között már szignifikánsnak hatott a kapcsolat. Ezek szerint minél több időt töltünk a TV előtt, annál kevesebb időt fordítunk a testmozgásra.

Az utazással kapcsolatos kérdések eredményei

A hallgatók szabadidős tevékenységei közé tartozhat az utazás és kirándulás is. Három olyan kérdést tartalmaz ez a csoport, amelyekből megtudhatjuk, hogy a hallgató mi alapján választja meg úti célját, milyen gyakran engedheti meg magának ezt a kikapcsolódást, és milyen tevékenységeket szeret üzni utazása során.

Először az úti cél megválasztásának módját mutatom be, amelyet ábra formájában is bemutatok. Erre a kérdésre több választ is megjelölhettek a hallgatók.

3. ábra: Különbőféle tényezők szerepe a hallgatók utazási döntésében/3. chart Role of the different factor of the student's travelling decision

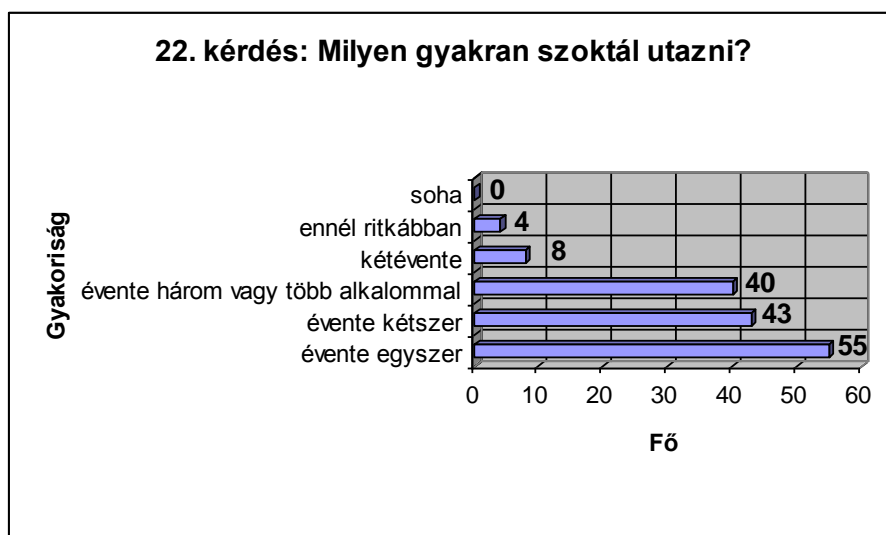


E kérdés eredményeiből az derül ki, hogy a megkérdezett hallgatók többsége igen érzékeny. Diszkrecionális jövedelmük nem teszi lehetővé azt, hogy a Föld bármely pontjára szabadon elutazhassanak. A megkérdezettek közül 89 fő számára fontos a kedvező ár megléte egy desztináció kiválasztása során. Ez 59,3%-ot tesz ki. Hasonlóan fontos szerepet töltenek be a kiválasztott úti cél természeti adottságai, ugyanis 88 fiatal ezt jelölte válaszként. Ezek szerint sok megkérdezett számára fontos, hogy a hely megfelelő turisztikai vonzerővel bírjon. A tanulók figyelembe veszik korábbi kedvező tapasztalataikat is, ugyanis 72-en (48%) e válaszra voksoltak. Ebből az derülhet ki, hogy a hallgatók egy része szeret visszatérni egy korábbi jól bevált desztinációhoz. Mivel azonban sokan nem jelölték meg ezt a választ, ezért úgy gondolom, hogy számos fiatal szeret új helyekre is ellátogatni, ahol korábban még nem járt. Nemcsak a saját tapasztalataira, hanem más élményeire is sokan kíváncsiak. A megkérdezettek valamivel több, mint harmada (51 fő, 34%) ismerősei, barátai véleményét is ki szokta kérni, mielőtt meghozza döntését, azaz fontos számukra ismerőseinek ajánlása. Mindössze 13 fő (8,7%) számára fontosak a prospektusokban leírtak. Ennél is kevesebben, kilencen annak alapján döntenek az úti cél kiválasztásáról, amit a TV-ben látnak. A hagyományos marketingkommunikációs eszközök szerepe csökken. Az interneten is sok információ található, az ún. szájreklám is szavahihető lehet, ha rokonoktól, ismerősöktől, barátoktól kaptuk az ismertetést.

Az utazási szokásokkal kapcsolatos kutatás igazolta a feltett hipotézist, mely szerint a kedvező ár jelentősen befolyásolja a fiatalok desztináció-választás motivációit.

Érdeklődtünk az utazási gyakoriságáról is.

4. ábra: A hallgatók utazási gyakorisága / 4, chart Frequency of the student's travelling



Ha megnézzük az ábrát, jól látható, hogy a fiatalok döntő többsége (138 fő, a megkérdezettek 92%-a) évente legalább egyszer tervbe vesz valamilyen utazást. Az eredményből az nem derül ki, hogy a hallgatók általában hány napra szeretnek elutazni valahova, de ez most kevésbé fontos. A lényeg az, hogy a megkérdezettek 36,7%-a (55 fő) évente egy alkalommal, 28,7%-a (43 fő) évente két alkalommal, 26,7%-a (40 fő) pedig évente három vagy még ennél is több alkalommal szokott kirándulni, utazni. Nyolc hallgató két évente szokott kirándulni, utazni, négyen pedig ennél is ritkábban engedhetik csak meg maguknak. A mintában egy olyan megkérdezett sincs, aki soha nem tervez valamilyen kirándulást, utazást. Ezek szerint mindenki elismeri ennek az előnyeit, és igyekszik lehetőségéhez mérten bizonyos időközönként elutazni otthonról.

Az utazások alkalmával végzett tevékenységek iránt is érdeklődtünk. Érdekes eredmények születtek. 37-en, azaz a válaszadók 24,7%-a a kerékpárjukat is magukkal viszik utazásukhoz, ugyanis ennyien bicikliznek az utazások alkalmával. Természetesen az is előfordulhat, hogy a helyszínen bérelnék maguknak kerékpárt. Az is lehetséges, hogy kerékpárral közelítik meg az adott úti célt, és a helyszínen is terveznek kerékpáros programokat. A válaszadók pontosan 10%-a, azaz 15-en hódolnak a horgászatnak utazásuk során. 129-en, a válaszolók 86%-a szoktak strandra (is) menni. 114-en (76%) választják a fürdözést. Sokan terveznek még gyalogtúrát utazásuk során (69 fő, a megkérdezettek 46%-a). Emellett még a természetben való kirándulásra is sokan „szavaztak” (96 fő, a válaszadók 64%-a). A hallgatók saját válaszokkal is kiegészíthették a fentebb említett programokat. 33-an ezt meg is tették. Ezek közül a legtöbben a kulturális turizmusnak hódolnak (20 fő). Ebbe beletartozik többek között a helyi nevezetességek megtekintése, a városnézés, a múzeumlátogatás. Többen sportolnak utazás alatt: úszás, síelés, lovaglás. A sort néhány „extrémebb” sporttípus folytatja: búvárkodás, sziklamászás, vízisízés, kajak-kenu. Hatan kimondottan szórakozni is szeretnek az utazás alatt. Hárman wellness jellegű tevékenységeket próbálnak ki, mint például a szaunát vagy egy masször kezei alá fekszenek, hogy kipróbáljanak egy masszázstípust.

Összegzés

A főiskolai hallgatók rendelkeznek napi több óra szabadidővel. A szabadidős tevékenységeik között dominánsan jelentkezik a tv-nézés, a sportolás, és az utazás. Észrevehetjük azt az érdekességet, hogy a gyakoriságnál nem, míg az alkalmankénti TV-nézés ideje és a rendszeres testmozgás között már szignifikáns a kapcsolat. Azok a hallgatók, akik naponta 1-2 órát sportolnak lényegesen kevesebb időt töltenek el a Tv előtt azon társaikhoz képest, akik nem sportolnak.

Az ifjúági turizmus növekvő keresleti trendjét támasztja alá ez a kutatás is, hiszen a vizsgált korosztály nagyobb része (92%) igényt támaszt a különféle utazások iránt.

A fiatalok, mivel alacsony diszkrecionális jövedelműek, az utazási döntéseikben fontos szerepet játszik az utazás kedvező ára, alacsony költsége.

Felhasznált irodalom:

1. Szántó Miklós [1967]: *Életmód, művelődés, szabadidő*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 13. o. Az idézett mű a továbbiakban: Szántó Miklós [1967]
2. Reichlin Krisztina [2007]: *Szabadidő ismeretek*. Budapest, BGF Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar, 6. o.
3. A szabadidő-turizmus [é.n.].
http://tavokt.kodolanyi.hu/ifodemo/vendeglato/vendeg_lecke02.htm. Szerzők: Vizi István – Nagy László. Letöltés dátuma: 2009. október 11.
4. Juray Tünde [2007]: A jövő utazói. *Turizmus trend*. 2007. június. 34–35. p.
5. Ideális testsúly- pilates torna [2009]. <http://www.idealistestsuly.hu/pilates.htm>. Szerző: Takácsné Temesi Szilvia. Letöltés dátuma: 2009. október 15.
6. A legfontosabb versenyszabályok [é.n.].
http://www.labtoll.hu/Default.aspx?ID=sportagrol_jatekszabalyok.htm. Letöltés dátuma: 2009. október 15.
7. Borbás László (2010): Fedezze fel az ifjúság világát! Szakdolgozat. Szolnoki Főiskola. Konzulens: Dr. Müller Anetta

SCHAUB GÁBORNÉ

*SZTE Juhász Gyula Pedagógus Képző Intézet TSTI
College of SZTEJGYPK, PE and Sport Science Institute
e-mail: borkovitsm@yahoo.com*

A SZOCIÁLIS HÁTTÉR ÉS A TÁPLÁLKOZÁS FELMÉRÉSE ÉS ANNAK HATÁSA A TELJESÍTMÉNYRE

THE SOCIAL BACKGROUND AND NUTRITION SURVEY OF EDUCATION AND ITS IMPACT ON PERFORMANCES

Összefoglaló

A családi minta hatása a tanulók táplálkozási szokására tény. A hiányos táplálkozás, az éhezés befolyásolja az iskolai teljesítményt és kihatással van későbbi életútra. A kérdőívekre adott válaszokból kiderül, hogy a családok nem fordítanak kellő figyelmet a közös étkezésekre. Egyre több család engedi el éhesen az iskolába gyermekét. A délutáni közös mozgásprogramok szinte minden családnál elmaradnak szociális helyzetűtől függetlenül.

Cél a gyermekek iskolai étkezési rendjének és minőségének javítása, valamint olyan egészségfejlesztési és mozgásprogram kialakítása, ami által a jövő generációjának már új szemléletet adhatunk.

Kulcsszavak: szociális háttér, táplálkozás, fizikai teljesítmény.

Abstract

The successfulness of students at school is influenced by how the knowledge is attained. Family, media and the same age groups largely contribute to it. The recent Hungarian practice of home training is not so much attractive. A family is a very complex formation, which is influenced not only by economic possibilities- and habits but many other factors as well. Home training depends on the method of its constitutive thinking and human nature. It is essential if the given subculture recognizes the school performance and erudition.

There are a lot of evidences for facilitating or slowing of the improvement of a child by positive or negative effects of its environment. To nurture them, to protect them and to train them is the responsibility of their environment. Measurements up to the present were concentrated on the effects on the childhood development, but the factors that trigger or modify these effects are less concerned about. Development of a child depends on its environment. Theory of demand hierarchy is widespread in pedagogy. According to this theory demands, which inspire men to do activities, can be categorized in five main groups: physiological demand, safety demand, demand for love, competence reputation de-

mand and self-realization. There are physiological demands on the lowest level of the hierarchy. The activity of the individual is driven by the presence of hunger, fatigue and lack of sleep. The one who is hungry and has not varied nutrition habit reacts in a different way on the stimuli coming from its milieu.

Key words: social context, physical education, nutrition.

Bevezetés

A szocio-ökonómiai háttér értékelése számos ellentmondást rejt magában. A serdülőkorban lefolytatott vizsgálatok némelyike azt az eredményt hozta, hogy ezen életkori állapot mentes a felnőtt korúak társadalmi helyzetével konvergáló egészségi különbségektől. Más elemzések szerint a felnőtt korúak egészségi állapotát döntően megszabja a serdülőkori egészségi státusz.

A józan ész persze inkább azt ismertetheti fel velünk, hogy a serdülő – szülő kapcsolatban a szülő aktuális társadalmi helyzete nem determinálja azt, hogy milyen egészségi paraméterekkel bír a serdülő. Azt viszont határozottan körvonalazza, hogy milyen lesz felnőttként a serdülő egészségi állapota.

Egyfajta időbeli eltolódással van tehát dolgunk. Hiszen nyilvánvaló, hogy a serdülő teherbíró képessége formálja a felnőtt egészségét. Az is nyilvánvaló, hogy a családi jómód önmagában nem szavatolja a kedvezőbb táplálkozást, mivel a jobb módban élő serdülők pl. az átlagosnál magasabb arányban fogyasztanak édességet.

A gyermekek életpályáját, nagy mértékben modifikálja az, hogy iskolai tanulmányaikat hol végzik: s e helyszín rávall a szülők iskolázottságára, társadalmi státuszukra, s a helyszínrre, ahol laknak. A jómód mértéke összefügg a település nagyságával, s a munkahely meglétével/meg nem létével. „A mikromilió az a társas mező, amelyet együtt élő, összetartozó személyek alkotnak. Az ebben kialakuló kapcsolataik jellegzetessége a személyesség és a kölcsönösség” (Bagdy 1977. 12. o.).

A család ősi intézmény, elsődlegessége abban áll, hogy a legkorábbi életszaktól kezdve hat, alapvető érzelmi és viselkedési modelleket és a személyiségbe. Optimális esetben felkészíti a gyermeket arra, hogy felnőve a társadalom működésében részt vegyen (Bagdy, 1977).

A szocializáció alapmechanizmusa Buda (1986) nyomán:

1. A személyiségfejlődéshez szükséges környezeti ingerek (testi érintkezés, szülőkapcsolat, érzelmi biztonságérzet).
2. Szoktatás, kondicionálás (öltözködés, tisztálkodás, evés, szobatisztaság, stb.).
3. Azonosulás.
4. Komplex viselkedésminták differenciális megerősítése.
5. A személyiség önszervező fejlődése.

Bagdy (1986) szerint a család szocializációja többszintű. Biztosítja a feltételeket, amelyek az éréshez, fejlődéshez szükséges, magatartási és szerepmintákat közvetítik. Erre épül a tudatos nevelés, családi szoktatás, fegyelmezés stb. A

tudatosan közvetített szülői elképzelések alakítják ki a gyermek életprogramjait, értékrendjét.

Az egészség, mint magatartásforma

Azt, hogy mit, milyen rendszerességgel eszik a gyermek, a serdülőkor kezdetéig egyértelműen a családi- és közétkeztetés szabja meg. A serdülés beköszönével lazul a szülői kontroll, nő a kortársak befolyása e területen is: kialakulhatnak olyan étkezési szokások, amelyek helytelen/elégtelen táplálékbevitelt involválhatnak (pl. a többnyire korspecifikus hamburgerezés); evészavarok alakulhatnak ki, a majszolás – nassolás helyettesítheti, kiszoríthatja a főétkezéseket, zsi-radékban túltengő ételek preferálását produkálhatja.

A gyermekek jelentékeny részénél elmarad a reggeli, s ráadásul a serdülő lányoknál rendszeresen előfordul a vacsora mellőzése is. A fiúk kamaszkorban is rendszeresebben étkeznek, mint a lányok. Visszatérve a serdülő – felnőtt egybevetésre: előbbiek rendszeres fizikai aktivitása azon túlmenően, hogy csökkenti halálózási esélyeiket, testtömegüket, mérsékeli az utóbbiak (a felnőttek) krónikus betegség-kialakulását. De mit is értünk rendszeres fizikai aktivitáson? A hetente legalább kétszer minimum fél órán át végzett testmozgást (*Urbán & Hann, 2003*).

Sajnos azt kell konstatálnunk, hogy az életkor előrehaladásával a fizikai aktivitás lányoknál, fiúknál egyaránt csökken. Választott 7. osztályosainkat illetően a fiúk 21%-a, a lányok 34,8%-a kevés, míg 32,5%-a, illetve 39,5%-a elfogadható időt szán a testmozgásra (a fennmaradó százalék viszont sokat).

Néhány adat a fizikailag inaktív régióról

A TV-nézés és a számítógépezés kétségtelen hasznossága mellett sok anomáliát is rejt magában. Nyilván a nézett/felhasznált anyag milyensége és mennyisége dönt, ám figyelmeztető trend, hogy a TV – videó abúzus egyre több serdülőt gyűr maga alá. A virtuális világba való menekülés sajnos reális veszély.

A fizikai tevékenység nevelő és személyiségformáló hatása jelentős.

Batta, (2002. 113. o.) vizsgált, sportoló és nem sportoló személyeket. „Felnőtt csoportok összehasonlításának eredményei alapján a vizsgált személyiségvonások között nem volt statisztikailag kimutatható szignifikáns különbség. Egyedül a *neuroticizmus* esetében mutatkozott a szignifikancia szinthez közeli érték. A felnőtt sportolók esetében csak tendenciaként értékelhetők a szignifikancia szinthez közeli eredmények, amely szerint stabilabbak, kevésbé hajlamosak a nyugtalanságra és az aggodalmaskodásra.”

Tanulás

A Magyarországon is honos verbalizmus-túltengés miatt a tanulás túlnyomóan fizikailag inaktív elsajátítása/visszatükrözése a valóságnak, ám minden kétséget kizáróan az érintett korosztály individuumait a legadekvátábban, a leg-sokoldalúbban képes fejleszteni.

A lányok átlaga többet tanul a fiúk átlagánál, s különórákat inkább látogat. Ez nyilván szülői elvárás/presszió, s a két nem feladatai eltérő módon való meghatározásának a következménye.

Az otthoni tanulás jelentékeny időt követel meg a diákoktól: a felső tagozatos tanulók hét közben átlag 1 óra 27 percet, hét végén 1 óra 56 percet töltenek tanulással – ezen belül a hetedikesek átlaga 1 óra 43 perc; az átlag úgy adódik, hogy a fiúk valamivel kevesebb, a lányok valamivel több tanulási ideje összeadódik (Nagy, 2002).

E rész konzekvenciájaként: a nem-fizikai szféra alkotóelemei s a hozzájuk rendelő időtartam nyomasztó fizikai passzivitást involvál. Ennek csökkentése feltétlen érdeke kell, hogy legyen a magyar oktatásügynek.

Módszer

Fő kérdésünk az volt, hogy megnézzük, milyen hatással van a család szocio-ökonómiai helyzete, és a szülők (apa) iskolai végzettsége a diákok táplálkozási, sportolási és higiénias szokásaira, valamint ezek hogyan befolyásolják testtömeg-index alakulását, az iskolai teljesítményt (bizonyítvány átlaga), és a fizikai teherbírást (Cooper-teszt és az erőnléti feladatok).

Összesen 4 iskola 281 felső tagozatos diákjától vettünk fel adatot. A vizsgált iskolák (Békés Városi Eötvös József Ált. Isk., Tüköry Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Isk., Ráckevei Ady Endre Gimnázium, Rókus II. Sz. Ált. Isk. és Alapf. Műv. Okt. Int.) mind hátrányos helyzetű régióból kerültek kiválasztásra.

A család szocio-ökonómiai helyzetének felméréséhez az Aszman-féle (2002) család jómódúság skála módosított verzióját használtuk (autó, számítógép, szobaszámra igen, üdülésre nem kérdeztünk rá). Valamint további kérdésekkel bővítettük (van-e a diáknak saját szobája, saját íróasztala, saját számítógépe, saját könyve, internet hozzáférése otthon, valamint mennyi könyve, televíziója, fürdőszobája és mobiltelefonja van a családnak). Egy másik kérdőívben a diákok táplálkozási, sportolási és tisztálkodási/ higiénias szokásairól tettünk fel kérdéseket.

Kétféle módon közelítettük meg azt a kérdést, hogy mennyire étkezik egészségtelenül a diák. Elsőként megkérdeztük, napi rendszerességgel milyen egészséges (zöldség, gyümölcs, tej, hús, főzelék, barnakenyér) és egészségtelen ételeket és italokat (üdítő, csokoládé, chips, édesség, nasi, kávé, alkohol) fogyaszt. Valamint megkérdeztük több kérdésben, mennyire jellemző a diák étkezésére az egészségtelen (junk food) a hagyományos magyar, zsíros ételek, valamint az egészséges ételek gyakorisága (kérdések: terülj asztalkám, mit főznél, apa kedvence, te kedvenced, mit eszel reggelire).

A kérdőíves vizsgálatok mellett, amelyik iskolában volt erre lehetőség, felvettük a Cooper-teszt és az erőnléti feladatok során nyújtott teljesítményt is, majd *Andrásné Teleki (1997)* alapján kiszámoltuk a diákok (n=115) teherbírási képességét, valamint a testtömeg, magasság, kor és nem ismeretében Joubert K. et al. (2004) alapján meghatároztuk a diákok gyermek testtömeg-indexét.

Mielőtt a vizsgálatunk fő kérdései közötti összefüggéseket megvizsgáljuk, külön elemzésben kitérünk arra, hogy összehasonlítsuk, mennyire illeszkednek

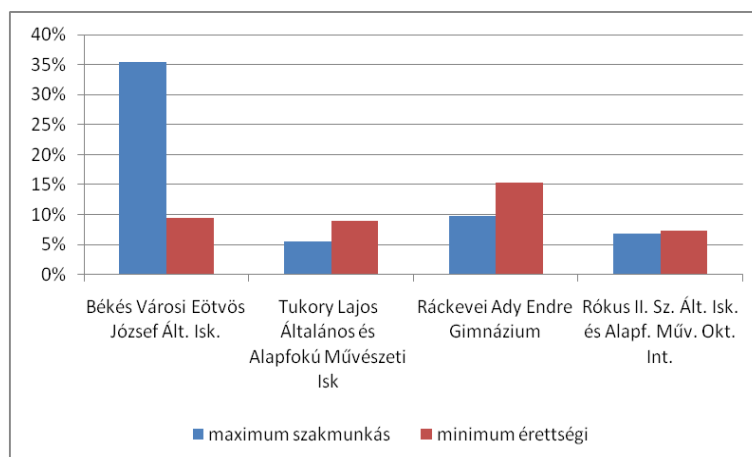
bele az általunk gyűjtött adatok a korábban, nagyobb elemszám alapján meghatározott magyarországi helyzetképbe, valamint mennyire korrelál az általunk használt kibővített család jómódúság skála az Aszman-féle (2002) család jómódúság skálával.

Kérdésfeltevés

Milyen a viszony a gyermekek táplálkozási szokásai, lehetőségei és az általuk kívánt/elvárt táplálkozási szokás között?

A táplálkozás milyensége összefügg-e a család szociális szituációjával?

Van-e ilyen alapon összefüggés a táplálkozás nivójának a testnevelési teljesítménnyel?



1. ábra: Anya iskolai végzettsége / **Figure 1.** Mother's Education

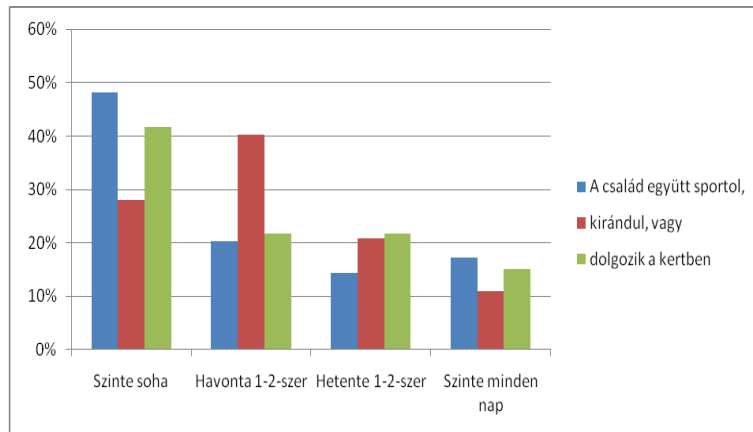
Az általunk bővített CSJS validitását és használhatóságát igazolja, hogy a kevésbé tanult (maximum szakmunkás végzettséggel rendelkező) szülők 7,5-szer nagyobb eséllyel tartoznak az alacsonyabb szocio-ökonómiai helyzetű (alsó és alsó-középosztálybeli) szülők közé (Fisher-teszt, $p=0,001$). Valamint az alacsonyabb szocio-ökonómiai helyzetű családoknál 2-szer nagyobb eséllyel laknak több mint négyen a lakásban a magasabb szocio-ökonómiai helyzetű (felső és felső-középosztálybeli) családokhoz képest (Fisher-teszt, $p=0,002$). A továbbiakban az általunk bővített CSJS-t fogjuk az elemzéseinkben használni. A tanulók válasza szerint az apák 85,2%-ának, és az anyák 73,8%-ának van állása, ami összhangban van Aszmann adataival (2002-ben az apák 85,4%-ának, az anyák 76,9%-ának volt állása). A diákok szüleinek iskolai végzettsége hasonló eloszlást mutat az Aszmann (2002) által meghatározott magyarországi nem megyeszékhelyi városokhoz.

Az általunk vizsgált iskolákban jelentősen kevesebb szülő engedheti meg magának a magyarországi átlaghoz képest, hogy gyermekét különóra járassa,

ennek ellenére a sport, mint különóra hasonló arányban jelenik meg, valamint a diákok 45%-a részt vesz diáksportkörü foglalkozáson. A családdal együtt azonban csak átlagosan havonta egyszer-kétszer sportol, kirándul vagy végez kerti munkát.

	Szabó és Bauer, 2008	Saját vizsgálat
Matek	31%	10%
Idegen nyelv	32%	10%
Zene	8%	3%
Sport	13%	14,4%

2. ábra. Külön órák látogatottsága / Figure 2. Participation in extra hours



3. ábra: A család aktív közös programjainak gyakorisága / Figure 3. Family program for joint movement

Táplálkozás

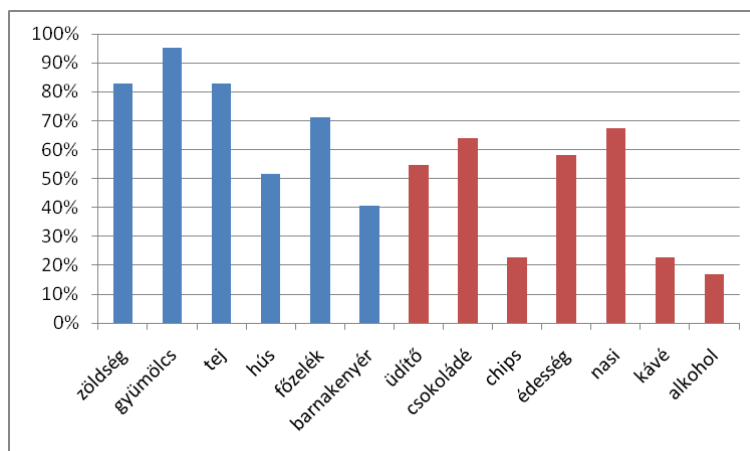
Hétköznap 11,5-ször nagyobb eséllyel nem esznek reggelit a diákok, mint hétvégén (Fisher-teszt, $p < 0,001$). A diákok közel 29%-a nem reggelizik hétköznapokon. Tízórait azonban a diákok 65,3%-a visz magával. Ebédelni csak 5%-uk, vacsorázni pedig 18%-uk nem szokott hétköznapokon. Az ebéd és a vacsorázási szokások között nincs szignifikáns különbség a hétköznapok és a hétvége között. Egy megkérdezett diák sem szeretné kihagyni az ebédet a napi étkezések közül, és 89%-uk meleg ételt szeretne enni ebédre, és csak 7% enne inkább szendvicset, 4% ropogtatni valót. A diákok 37%-a eszik egy nap legalább 3-szor, 30%-uk négyszer és 33%-uk ötször. A megkérdezett diákok 50%-a minden nap együtt eszik a családdal terített asztalnál, míg a másik fele csak hétvégente. Szin-

te az összes diák (a diákok 97%-a) szereti, ahogy az anyukája főz. A kevésbé tanult (maximum szakmunkás végzettség) és alacsonyabb szocio-ökonómiai helyzetű (alsó és közép-osztálybeli) szülők gyerekei 2, ill. 2,5-szer nagyobb eséllyel esznek több mint háromszor egy nap, szemben a tanultabb (minimum érettségi) és magasabb szocio-ökonómiai helyzetű (felső-osztálybeli) szülők gyermekeivel (Fisher-teszt, $p=0,004$ és $p=0,025$).

Étkezés minősége

A napi rendszerességgel fogyasztott egészséges ételek és italok (zöldség, gyümölcs, tej, hús, főzelék, barna kenyér) gyakorisága nem különbözött szignifikánsan a különböző szocio-ökonómiai helyzetű és iskolai végzettségű szülők gyerekei között, továbbá a fiúk és lányok, valamint a különböző osztályok között sem (általános lineáris modell, $p>0,1$ minden esetben).

A napi rendszerességgel fogyasztott egészségtelen ételek és italok (üdítő, csokoládé, chips, édesség, nasi, kávé, alkohol) gyakorisága nem különbözött szignifikánsan a különböző szocio-ökonómiai helyzetű gyerekei között, továbbá a fiúk és lányok, valamint a különböző osztályok között sem. Azonban az alacsonyabb iskolai (8 általános vagy szakmunkás) végzettségű szülők gyerekei szignifikánsan több egészségtelen ételt esznek napi rendszerességgel a magasabb iskolai (érettségi vagy felsőfokú) végzettségű szülők gyerekeihez képest (általános lineáris modell, $p=0,023$).

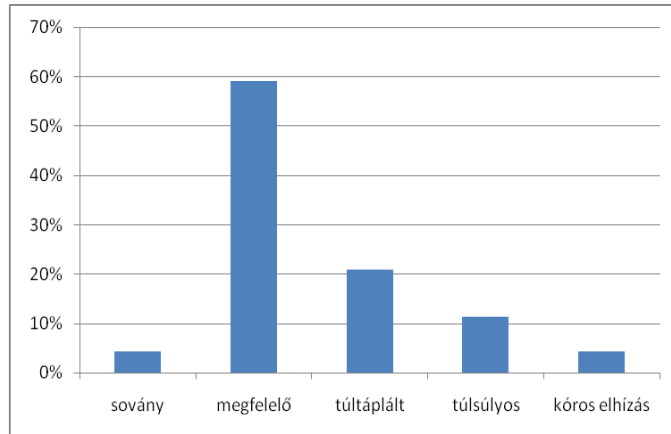


4. ábra: A napi rendszerességgel fogyasztott ételek (egészséges, egészségtelen) /
Figure 4. Daily intake of foods (healthy, unhealthy)

Testtömeg-index

A megfelelőnél súlyosabb gyerekek előfordulási aránya nem különbözött szignifikánsan a különböző szocio-ökonómiai helyzetű és iskolai végzettségű

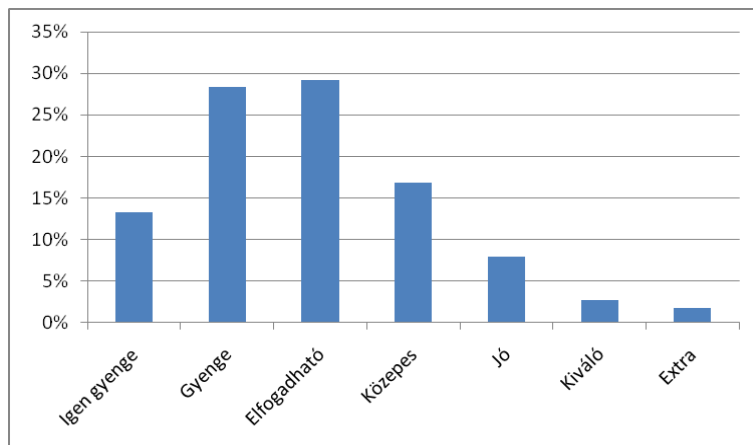
szülők gyerekei között, sem a nemek között. Nem függött attól sem, milyen gyakran fogyaszt egészségtelen ételt (junk food pont) a diák (Fisher-teszt, $p > 0,01$, minden esetben).



5. ábra: A diákok gyermek testtömeg indexének eloszlása / **Figure 5.** The students' body mass index distribution of the load bearing capacity of the distribution

Teherbírás

A teherbírás számításoknál minden esetben figyelembe vettük a diák nemét és korát. A kapott pontszámok alapján került besorolásra a diákok teherbírési képessége.



6. ábra: Diákok teherbírásának eloszlása / **Figure 6.** Student's strength distribution

A megfelelőnél súlyosabb gyerekek teherbírása 4-szer nagyobb eséllyel lett gyenge vagy igen gyenge a megfelelő vagy soványabb testtömeg indexű gyerekekhez képest (Fisher-teszt, $p < 0,001$). Ha külön megnézzük a teherbírás kadriós és erőnléti részét az átlagos Cooper-futásra kapott pontszám a tanultabb szülők gyerekeinél szignifikánsan magasabb volt, mint a kevésbé tanult szülők gyerekeinél (általános lineáris modell, $p = 0,005$), valamint a fiúknál magasabb volt a lányokhoz képest (általános lineáris modell, $p < 0,001$). Az erőnléti gyakorlatok azonban nem különböztek sem nemek sem a szocio-ökonómiai státuszú családok között. Az erőnléti gyakorlatoknál a megfelelőnél súlyosabb testtömegindexű gyerekek szignifikánsan rosszabbul teljesítettek a megfelelő testtömegindexű gyerekekhez képest, valamint az 5. osztályos diákok rosszabbul teljesítettek a többi osztály diákjaihoz képest. Az egészségtelen ételek fogyasztásának gyakoriságával nem (junk food pont) mutat összefüggést sem a Cooper, sem az erőnléti pontszám, de közvetett hatását nem lehet kizárni (pl. apa iskolai végzettsége korrelál a junk food fogyasztással és a Cooper teszttel is).

		Cooper-teszt pontszám		Erőnléti pontszám	
Nem	Fiúk	24.7	±14.5	27.6	±16.1
	Lányok	13.7	±17.8	33.5	±17.2
Gyerek testtömeg index	Elfogadható, vagy soványabb	21.2	±18.3	37.4	±13.7
	Elfogadhatónál súlyosabb	14.6	±17.2	26.8	±17.1
Osztály	5	14.5	±12.5	17.0	±15.3
	6	29.2	±17.6	28.7	±19.7
	8	8.6	±13.0	37.7	±11.8
Apa iskolai végzettsége	max. szakmunkás	7.9	±9.8	26.5	±16.9
	min. érettségi	16.6	±16.1	32.5	±15.4
Család jómódúság skála	Alsó és alsó-középosztály	16.3	±12.6	22.0	±16.7
	Felső és felső-középosztály	13.0	±15.9	33.5	±15.0

7. ábra. Összefüggés a szülők iskolázottsága és a teljesítmény között / **Figure 7.** The figure of the relation between the education of the parents and the school performance of the student

Következtetések

A kérdésvetésekre a kérdőíves felmérésem során a következő eredmények születtek. A szociális háttérrel vizsgálva az alacsony jövedelmű családok gyermekei voltak túlsúlyban. A szülők iskolai végzettsége a tanulmányi átlaggal és a szociális állapottal összefüggésben van. A jó körülmények között élő gyermekek a délutáni mozgásukat különórákon végzik. A hátrányos szociális helyzetben lévő gyermekek nem sportolnak szabadidejükben. A család az egészséges életmódra nevelésben nem tölti be funkcióját. A kompetencia alapú oktatás lehetővé teszi a gyermekek számára egyes témák (étkezés, sportolás) részletesebb és sok-

oldalú megközelítését. Kooperatív és tevékenységközpontú módszerek alkalmazásával a gyermekek saját maguk tevékenykedhetnek a feldolgozásban, és társaikkal közösen tapasztalhatnak meg és fedezhetnek fel új utakat. Aktuális és sürgető feladat a tanórákon és délutáni sportfoglalkozásokon a gyermekek mozgás iránti igényét fejleszteni. Táplálkozásukat tudatosabbá kell tenni és szokásukat e téren a helyes irányba terelni.

Felhasznált irodalom

- Aszmann A. (szerk.) (2000): „Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása” Országos Gyermkegészségügyi Intézet: Budapest.
- Nagy J. (2000): „XXI. század és nevelés” Osiris Kiadó: Budapest.
- Urbán R. & Hann E. (2003): „Rendszeres testedzés és a szocio-ökonómiai státusz összefüggései magyar reprezentatív mintában” In: „Mentálhigiéné és Pszichoszomatika”. 4, 11–16.
- Bagdy E. (1986): családi szocializáció és személyiségzavarok. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Buda B. (1986): A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Batta K. (2002): A tornasport nevelő hatásának empirikus vizsgálata. Doktori disszertáció, Budapest. 113. o.
- Ágfalvi Rózsa, Blatniczky László, Darvay Sarolta, Joubert Kálmán (2008): Útmutató és táblázatok a gyermekkori tápláltság megítéléséhez, Országos Gyermkegészségügyi Intézet, Magyar Védőnők Egyesülete. Budapest.

Szalay Zsófia – Szalay Gábor – Honfi László

*Eszterházy Károly Főiskola, Sporttudományi Intézet, Eger
College of Eszterházy Károly, Sport Science Institute, Eger
E-mail: szalay@ektf.hu*

A TALPI DEFORMITÁSOK MEGELŐZÉSÉRE SZOLGÁLÓ PROGRAM ÓVODÁS KORÚAK SZÁMÁRA

THE PLANTAR DEFORMITY PREVENTION PROGRAM FOR PRESCHOOL – AGE

Összefoglaló

Vizsgálatunk célja a lúdtalp kifejlődésének megelőzése, megjelenésének korrigálása, javítása az óvodás korban. A felmérés kérdőív és talplenyomat formájában történt két alkalommal két hónapos különbséggel. A fejlesztő tervezetet a kísérleti csoport követte, melyben 25 gyermek vett részt. A kontroll csoportban 42 óvodás szerepelt. A felmérések során különbséget tapasztaltunk a korosztályok, a nemek, a két láb lúdtalp mértéke között. A kapott adatokat egy ötpontos skálás értékeltük. A két hónap elteltével a kísérleti csoportban határozott változás következett be. Az első mérésen kapott adatok szerint a kontroll csoport jobb eredményeket mutatott, mint a kísérleti csoport. A második vizsgálat során azonban a kísérleti csoportban szereplő gyerekek talplenyomatának átlagértéke meghaladta a kontroll csoportét.

Kulcsszavak: talpi deformitás, lúdtalp, óvodás kor, talplenyomat, megelőzés.

Abstract

The purpose of our study was to prevent, to correct the appearance, to improve the development of flat feet at pre-school age. The survey was made questionnaire and the form of a foot print on two occasions two months apart. The development was followed by the experimental group, in which 25 children participated. The control group included 42 kindergarteners. During the surveys, we found differences in age, gender, degree of flat feet in two feet. The obtained data were evaluated in a five-point scale. Two months later the experimental group has definitely changed. The first measurement data showed that the control group had better results than the experimental group. In the second study, however, children who were in the experimental group had higher average results in the footprint than the children who participated in the control group.

Keywords: plantar deformities, flat feet, pre-school age, foot print, prevention.

Bevezetés

Számos szakorvos véleménye szerint a lúdtalp a korunkban fellelhető leggyakoribb népbetegség, más néven civilizációs betegség. A lúdtalp és a bokasüllyedés kialakulása legtöbb esetben összeköthető, mivel rendkívül ritka eset, ha külön-külön jelentkeznek. A lúdtalp a haránt-, a bokasüllyedés hosszanti boltozat süllyedését jelenti, de gyakran említik ezt a két deformitást átfogóan lúdtalpként. A kialakult lúdtalp komoly panaszokat eredményez, pl. erős ízületi fájdalmakat, Achilles-ín gyulladását, X- térd, bűtyök, kalapácsujj kialakulását, a bokaízületre épülő egyéb ízületek rendellenes működését. Ezen panaszok elkerülése érdekében a kezelés minél korábbi megkezdése javasolt.

Csecsemőkorban nem beszélhetünk még deformitásról a gyermekek lapos talpától függetlenül. Ugyanis a talpboltozatokat ebben a korban zsírszövet tölti ki, és amikor a gyermek megkezdí a járást és ennek gyakorlását a zsírszövet felszívódik, megerősödnek a talp izmai, a talpi ívek megemelkednek. Amennyiben egészséges lábról beszélünk, 1-2 éves korra kialakul a harántboltozat, 2-3 éves korra pedig a hosszboltozat.

A tanulmányunk célja, hogy megállapítsuk az óvodáskorú gyerekek talpi deformitásának mértékét, megelőzésének és kezelésének lehetőségét. Egy egri óvoda, három vegyes korú csoportjában végeztük vizsgálatunkat. A gyerekek alapadatainak és státuszának felvétele után, meghatároztuk a kísérleti és a kontrollcsoportokat. Az **1. táblázatban** láthatók a vizsgált gyerekek létszámai, nem és csoportbeosztás szerint.

A kísérleti csoport számára tartásjavító programot dolgoztunk ki, melyet a csoport óvónői végeztettek el a gyerekekkel. A foglalkozások napi rendszerességgel tartalmaztak tartásjavító gyakorlatokat az általunk meghatározott feladatokból.

A tartásjavító program elsősorban a talpi deformitások megelőzésére, kezelésére célzott. A programban szereplő gyakorlatokat 4 csoportba osztottuk.

- A gimnasztika és az általános torna jellegű gyakorlatok csoportjában a szabadgyakorlati alapformák előnyeit használtuk ki, ugyanis ezekkel a feladatokkal jól izolálható a különböző testtájak, ízületek, izmok mozgatása, gyakoroltatása, továbbá pontosan szabályozhatjuk a terhelést megfelelő hatékonyság eléréséhez.
- A második csoportba az egyensúly és koordinációfejlesztő gyakorlatokat soroltuk. A talpi deformitások egyik következménye a labilisabb járás, az időnkénti egyensúlyvesztés. A jól megválasztott egyensúlygyakorlatok mintegy kényszerítő helyzetek a helyes tartás kialakításával.
- Harmadik csoportban a páros és egy lábon végezhető szökdelésekkel, ugrásokkal és sorozat szökdelésekkel az alszár és a talp izmainak célzott erőfejlesztését terveztük.
- Negyedik csoportba a játékos és utánzó jellegű feladatokat terveztük. A gyerekek korának megfelelően, mindig szem előtt tartottuk a játé-

kosság igényét és az utánzás jelentőségét. Biztosítani akartuk, hogy a gyerekek minden foglalkozást pozitív élményként éljenek meg, ezért játékos feladatok nélkül nem érhetett véget egyetlen foglalkozás sem.

A tartásjavító program gyakorlatait Gyógytestnevelés (*Gárdos Magda–Mónus András*), Gyakorlat Indulj! (*Iványi Márta*), 1008 torna játék és gyakorlat (*Ursula Häberling- Spohel*) könyvek felhasználásával állítottuk össze, kiegészítve saját tervezésű gyakorlatokkal.

Kérdésfeltevés

1. Van-e statisztikailag kimutatható összefüggés a testsúly valamint a testmagasság változásának a lúdtalp súlyosságának mértékével?
2. Van-e különbség a két lábfej talpi deformitásainak mértéke között?
3. Van-e különbség a két nem talpi deformitásának mértéke között?
4. Befolyásolja-e a talpi deformitások kialakulását, hogy hány hónapos korban kezd el járni a gyermek?
5. Az általunk összeállított testtartás javító és lábboltozat erősítő program javít-e a gyermekek talpnyomatának értékén?

Anyag és módszer

A vizsgálatot egy egri óvodában végeztük, ahol két alkalommal, 3 csoportban, 67 gyermeknél nyílt lehetőségünk testmagasságot, testsúlyt mérni, illetve talpnyomatot készíteni. A kísérleti csoportban 12 fiú és 13 lány, a kontroll csoportban 19 fiú és 23 lány vett részt (**1. táblázat**).

1. táblázat: A nemek szerinti eloszlás a vizsgálati csoportokban:

Table 1. The according gender of the test groups

A nemek megoszlása a vizsgálati csoportokban			
	Vizsgálati csoportok		
	Kísérleti csoport	Kontroll csoport	Összesen
Fiú	12	19	31
Lány	13	23	36
Összes	25	42	67

A kísérlet helyszínéül szolgáló óvodában vegyes korosztályú csoportfelosztás jellemző. Így a kísérleti csoportban három évesek közül 4, négy évesek közül 10, öt évesek közül 2 és hat évesek közül 9 gyermek szerepelt, a kontroll csoportba 7 három éves, 8 négy éves, 11 öt éves és 9 hat éves tartozik.

A vizsgálat során két módszert alkalmaztunk, a kérdőívet és mérést. Külön kérdőívet szerkesztettünk a szülők, illetve óvodapedagógusok számára. A szülőtől engedély kértünk a mérés elvégzéséhez, illetve az általános adatokra,

mozgásszervi sérülésekre, diagnosztizált deformitásokra vonatkozó kérdéseket tettünk fel. Az óvodapedagógusoknak szánt kérdőívben kiválaszthatták a felsorolásból a leggyakrabban végeztetett feladatokat, ezek között szerepelt lábfej, szökdelő, egyensúly- és koordinációfejlesztő gyakorlat.

A mérések során a testsúly és a testmagasság adatain kívül talplenyomatot is készítettünk fekete kartonlap és magnézia por segítségével (**1. kép**). A testmagasság és testsúly méréséhez átlagos eszközöket használtunk, mint a mérőszalag és a szobamérleg. A talplenyomat készítésekor a gyermekek egy magnéziával teli dobozba léptek, utána a segítségünkkel a fekete kartonlapra helyezték a lábukat. Lenyomatról digitális fényképet készítettünk a későbbi elemezhetőség érdekében. Az ily módon készített lenyomatokat egy ötfokozatú skálán értékeltük. Eszerint 1-es a súlyos fokú, 2-es a nagyfokú, 3-as közepes fokú, 4-es a csekély fokú lúdtalpat és 5-ös az egészséges talp lenyomatát jelenti.



1. kép: *H. G. talplenyomata az első és második mérésen*
Figure 1. *Foot print of H. G. during the first and second study*

Eredmények

A felmérés során szerzett adatokat az SPSS 16.0 statisztika program segítségével dolgoztuk fel, azonban a minta nagysága és a kísérlet jellege, a kapott eredmények nem engedik meg, hogy vizsgálatunkat reprezentatívnak tekintsük.

Elsősorban a testsúly és testmagasság összefüggését vizsgáltuk a talpi deformitás mértével. Korrelációs számításunkban ezeket az adatokat vetettük össze az első és második mérés eredményeivel, amelyek azt mutatják, hogy ezek az értékek erősen korrelálnak egymással. ($r_1=0,433$, $r_2=0,434$, $r_3=0,442$, $r_4=0,539$) (**2-5. táblázat**).

2. táblázat: Testtömeg és lúdtalp mértéke az 1. mérésen
Table 2. Body weight and flat feet degree during the first study

Testtömeg és lúdtalp mértéke az 1. mérésen			
		Testtömeg az 1. mérésen	Lúdtalp mértéke az 1. mérésen
Testtömeg az 1. mérésen	Pearson Correlation	1,000	,433**
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	57,000	52
Lúdtalp mértéke az 1. mérésen	Pearson Correlation	,433**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	52	52,000
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).			

3. táblázat: Testmagasság és lúdtalp mértéke az 1. mérésen
Table 3. Height and flat feet degree during the first study

Testmagasság és lúdtalp mértéke az 1. mérésen			
		Testmagasság az 1. mérésen	Lúdtalp mértéke az 1. mérésen
Testmagasság az 1. mérésen	Pearson Correlation	1,000	,434**
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	57,000	52
Lúdtalp mértéke az 1. mérésen	Pearson Correlation	,434**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	52	52,000
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).			

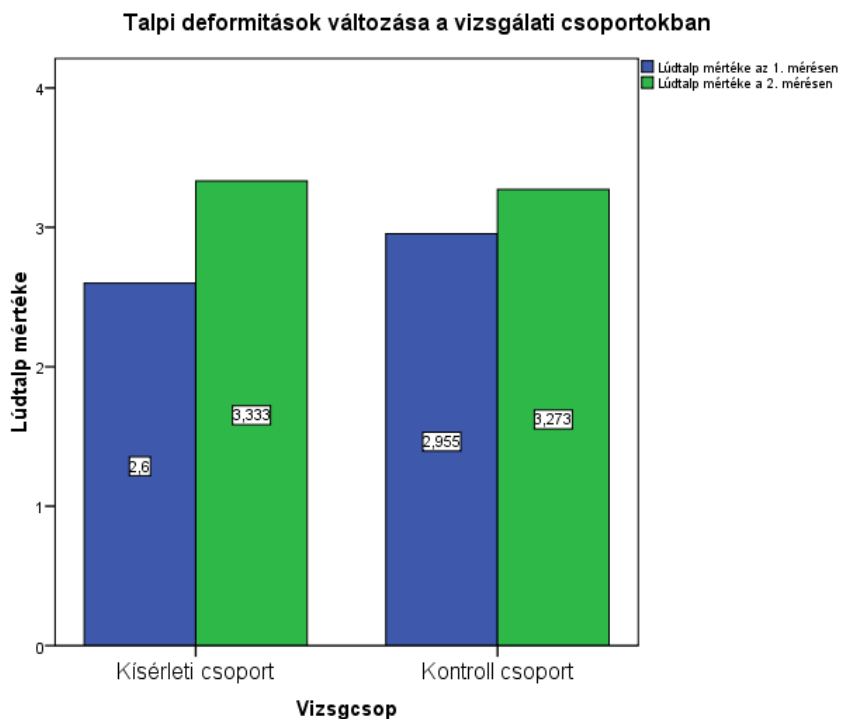
4. táblázat: Testtömeg és lúdtalp mértéke a 2. mérésen
Table 4. Body weight and flat feet degree during the second study

Testtömeg és lúdtalp mértéke a 2. mérésen			
		Testtömeg a 2. mérésen	Lúdtalp mértéke a 2. mérésen
Testtömeg a 2. mérésen	Pearson Correlation	1,000	,442**
	Sig. (2-tailed)		,002
	N	47,000	47
Lúdtalp mértéke a 2. mérésen	Pearson Correlation	,442**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,002	
	N	47	48,000
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).			

5. táblázat: Testmagasság és lúdtalp mértéke a 2. mérésen
Table 5. Height and flat feet degree during the second study

Testmagasság és lúdtalp mértéke a 2. mérésen			
		Testmagasság a 2. mérésen	Lúdtalp mértéke a 2. mérésen
Testmagasság a 2. mérésen	Pearson Correlation	1,000	,539**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	47,000	47
Lúdtalp mértéke a 2. mérésen	Pearson Correlation	,539**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	47	48,000
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).			

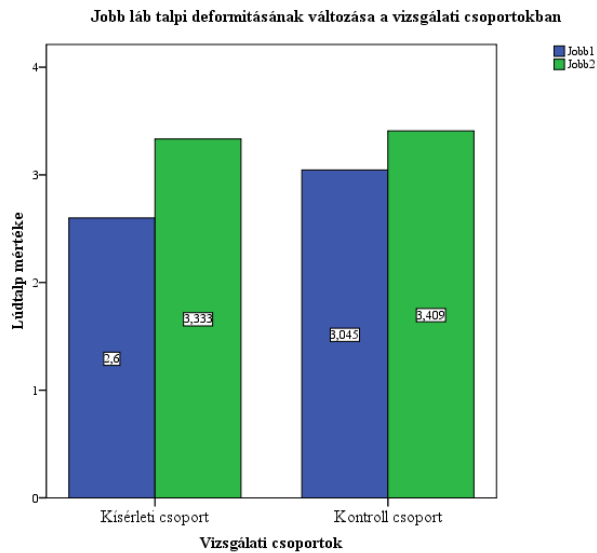
A kísérleti csoportban szereplő gyermekek talpnyomata az első mérésen 2,6 értéket mutatott, ez az eredmény 3,333-re emelkedett a két hónap elteltével. Ezzel párhuzamosan a kontroll csoportban is bekövetkezett változás, de nem akkora mértékű, mint a kísérleti csoportban. A kontroll csoport átlagértéke 2,955-ről 3,273-re emelkedett (**1. diagram**).



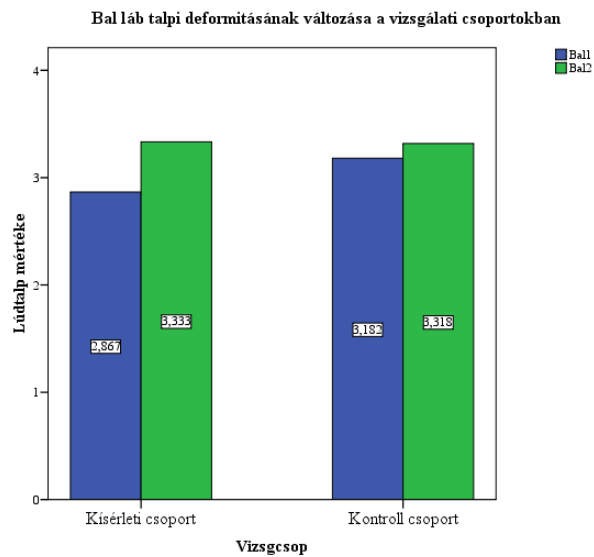
1. diagram: Talpi deformitások változása a vizsgálati csoportokban
Graph 1. The changes of plantar deformities in the test groups

A kísérleti csoportban első alkalommal mért adatok szerint a jobb láb lenyomata 2,6, ez az érték a második mérésre 3,333 értékre javult. A kontroll csoportban szereplő gyerekek jobb talplenyomatának első értéke 3,045, a második 3,409 (**2. diagram**).

A kísérleti csoportban szereplő gyermekek bal talplenyomatának átlagértéke az első méréskor 2,867 lett, mely a második mérésre 3,333-re nőtt. A kontroll csoportnál is növekedés figyelhető meg, ezeknek a gyerekek bal lábának talplenyomata 3,182-ről 3,318-ra emelkedett. A kísérleti csoportban szereplő gyerekek bal lábának lenyomata ugyan gyengébb eredményt mutatott az első mérésen a kontroll csoport adatainál, de fejlődésben meghaladta azt (**3. diagram**).



2. diagram: *Jobb láb talpi deformitásának változása a vizsgálati csoportokban*
Graph 2. *The changes of right foot plantar deformities in the test groups*



3. diagram: *Bal láb talpi deformitásának változása a vizsgálati csoportokban*
Graph 3. *The changes of left foot plantar deformities in the test groups*

Egy mintás T-próbát végeztünk mind a kísérleti, mind a kontroll csoportban, hogy megállapítsuk, van-e statisztikai összefüggés a lúdtalp mértékének változásában. A számítást elvégeztük a két láb közös értékénél, illetve a bal és jobb lábra külön-külön is. Az eredmények a 16 és a 17 táblázatban láthatók. Megállapítható, hogy a kísérleti csoportban a vizsgálat során a lúdtalp mértéke szignifikánsan magasabb (javuló) értéket mutat (**6. táblázat**).

6. táblázat: Talpi deformitások mértéke a kísérleti csoportban
Table 6. The degree of plantar deormities in the experimental group

Talpi deformitások mértéke a kísérleti csoportban						
	Paired Differences					
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	df	Sig. (2-tailed)
Lúdtalp mértéke az 1. mérésen - Lúdtalp mértéke a 2. mérésen	-,733	,594	,153	-4,785	14	,000
Jobb1 - Jobb2	-,733	,799	,206	-3,556	14	,003
Bal1 - Bal2	-,467	,516	,133	-3,500	14	,004

A kontrollcsoport adataival végzett számítások is szignifikánsan magasabb értéket mutatnak a második adatfelvétel javára, de kisebb mértékben (**7. táblázat**).

7. táblázat: Talpi deformitások mértéke a kontroll csoportban
Table 7. The degree of plantar deormities in the control group

Talpi deformitások mértéke a kontroll csoportban						
	Paired Differences					
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	df	Sig. (2-tailed)
Lúdtalp mértéke az 1. mérésen - Lúdtalp mértéke a 2. mérésen	-,318	,568	,121	-2,628	21	,016
Jobb1 - Jobb2	-,364	,658	,140	-2,592	21	,017
Bal1 - Bal2	-,136	,640	,136	-1,000	21	,329

Korrelációs számítást végeztünk a felmért gyerekek életkora és lúdtalpuk mértékének adatai között az első méréskor, amely azt mutatja, hogy az életkor és a lúdtalp mértéke erősen korrelál egymással. ($r=0,537$)

Kismértékű változás mutatkozik a második mérés során, de az összefüggés ugyanannyira erős a két változó között. ($r=0,562$) (**8-9. táblázat**).

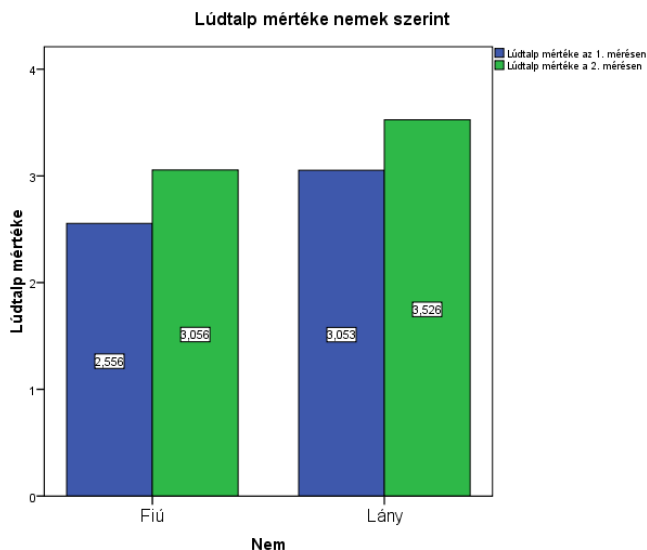
8. táblázat: Lúdtalp mértéke az első mérésen
Table 8. The degree of flat feet during the first study

Lúdtalp mértéke az 1. mérésen			
		Életkor	Lúdtalp mértéke az 1. mérésen
Életkor	Pearson Correlation	1,000	,537**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	64,000	52
Lúdtalp mértéke az 1. mérésen	Pearson Correlation	,537**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	52	52,000
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).			

9. táblázat: Lúdtalp mértéke a második mérésen
Table 9. The degree of flat feet during the second study

Lúdtalp mértéke a 2. mérésen			
		Életkor	Lúdtalp mértéke a 2. mérésen
Életkor	Pearson Correlation	1,000	,562**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	64,000	46
Lúdtalp mértéke a 2. mérésen	Pearson Correlation	,562**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	46	48,000
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).			

A felmérésben résztvevő fiúk talpnyomatának átlagértéke az első mérésen 2,556, míg a második mérésen 3,053. A lányok első talpnyomat értéke 3,053, a második mérésen szerzett átlagérték pedig 3,526. Annak ellenére, hogy a lányok átlagértéke jobbnak bizonyult, a fiúk átlagosan nagyobb fejlődést mutattak (**4. diagram**).



4. diagram: Lúdtalp mértéke nemek szerint
Graph 4. The degree of flat feet according to gender

Korrelációs számítással megvizsgáltuk, hogy van-e összefüggés a járástanulás megkezdése és a talpi deformitások kialakulása között. A korrelációs érték $r = 0,153$, amely alátámasztja, hogy nincs összefüggés az előbb említett két változó között (**10. táblázat**).

10. táblázat: Lúdtalp mértékének és járás megkezdésének összefüggése
Table 10. The degree of flat feet and the start of walk aera correlation

Lúdtalp mértékének és járás megkezdésének összefüggése			
		Hány hónapos korban kezdett járni?	Lúdtalp mértéke az 1. mérésen
Hány hónapos korban kezdett járni?	Pearson Correlation	1,000	,153
	Sig. (2-tailed)		,361
	N	44,000	38
Lúdtalp mértéke az 1. mérésen	Pearson Correlation	,153	1,000
	Sig. (2-tailed)	,361	
	N	38	52,000

Megbeszélés és következtetések

A vizsgálatok során felmért adatokat szemléltetésére táblázatos és grafikonos értékelést készítettünk. A két mérés közt eltelt rövid időnek köszönhetően a változás a grafikonos ábrázolásban szembetűnő ugyan, de statisztikailag különbség a legtöbb eredményben nem bizonyítható.

A kutatás során kimutatott eredmények arra engednek következtetni, hogy a testmagasság és testsúly növekedésével és az életkorral összefüggésben van, míg a járás megkezdésének idejével nincs összefüggésben a lúdtalp kialakulása. Ezt a táblázatban szereplő korrelációs számítással támasztjuk alá **(2–5., 8–10. táblázat)**.

A talplenyomatok azt tükrözik, hogy két hónap elteltével a kísérleti csoport gyerekeinek talpi deformitása javuló tendenciát mutat. A kontrollcsoport első mérésen született értéke ugyan nagyobb, mint a kísérleti csoporté, a második mérésre a kísérleti csoportban részt vevő gyermekek lábnyomatának átlagértéke felülmúlja a kontroll csoportét **(1. diagram)**.

A két lábfej közti különbséget tekintve mindkét csoportnál fejlődést tapasztaltunk. A talplenyomat értékek javultak, a lábfejek közti eltérés csökkent. A kísérleti csoportban azonban a két lábfej közti differencia az eredmények alapján kiegyenlítődték, míg a kontroll csoportnál a fejlődés ellenére továbbra is fennállt bizonyos fokú különbség a két lábfej lúdtalp értéke között **(2–3. diagram)**.

A nemek közti különbségeket is vizsgáltuk, miszerint a vizsgálatban részt vevő lányok talplenyomatának átlagértéke jobbnak bizonyult mindkét méréskor, mint a fiúké, azonban a fejlődés a fiúknál jelentkezett nagyobb mértékben. A fiúk talplenyomat értéke 0,5 értéket javult a két hónap elteltével, míg a lányok értéke nem érte ezt a fokú változást **(4. diagram)**.

Egy mintás T-próbát végeztünk a vizsgált csoportokban, hogy kimutassuk van-e statisztikai összefüggés a talplenyomat értékek változását illetően. Az eredmény mindkét esetben szignifikánsan magasabb értéket mutat **(6–7. táblázat)**.

A talpi deformitás tekintetében kijelenthetjük, hogy a kísérletben részvett gyerekeknek statisztikailag is javult az állapota. A magasabb mértékű javulás a kísérleti csoportban, arra enged következtetni, hogy az elvégzett tartásjavító és talptorna, segít a megfelelő, egészséges talpboltozat kialakításában, a kezdődő deformitások kezelésében.

Felhasznált irodalom

- Cziglány Flóris (1975): Iskolás korú gyermekek gyógytestnevelése, Tankönyvkiadó, Budapest
- Demeter Rózsa (1976): Kisgyermekek játékos tornája, Sport Könyvkiadó, Budapest
- Gárdos Magda – Dr. Mónus András (1991): Gyógytestnevelés, Magyar Testnevelési Egyetem, Budapest
- Isle Buck (1975): Játékos testedzés, Medicina Könyvkiadó, Budapest
- Iványi Márta (1987): Gyakorlat indul!, Pallas Lap- és Könyvkiadó, Budapest

- Ursula Häberling- Spohel (2003): 1008 torna játék és gyakorlat, Dialóg Campus Kiadó, Budapest
- Perjés Kornél (2005): Ortopédia, Budapest Kiadó, Budapest
- Reigl Mariann (1997): Az iskolai testnevelés játéka, Plantin- Print Bt., Budapest
- Miltényi Márta (1980): A sportmozgások anatómiai alapjai, Sport Kiadó, Budapest
- Ibrahim A. Kapandji (2006): Az ízületek élettana, Medicina Könyvkiadó, Budapest

Szatmári Zoltán, Fritz Péter

*Eszterházy Károly Főiskola, Sporttudományi Intézet, Eger
College of Eszterházy Károly, Sport Science Institute, Eger
E-mail: szatmari.zoltan@ektf.hu*

A 100 ÉVES DÉLMAGYARORSZÁG CÍMŰ NAPILAP ÖSSZES ÍRÁSAINAK VIZSGÁLATA A TESTKULTÚRA TÜKRÉBEN

100 YEAR DÉLMAGYARORSZÁG TITLE DAILY ALL THE EXAMINATION OF HIS WRITINGS IN THE MIRROR OF THE BODY CULTURE

Összefoglaló

A médiának mindig nagy szerepe volt, van, lesz az emberek életében. A média termékei, legyen az elektronikus vagy írott formájú mindig valamilyen tükröt tartanak a társadalom elé, ahol az emberek életmódja, szokása jól tükrözik az igényeket, szükségleteket (értékeket) egy adott korban. Nincs ez másként a testkultúra esetében sem.

A dolgozat egy centenáriumi évforduló tiszteletére íródott, melynek alapvető célja a Szeged és környékének napilapja a Délmagyarországtestkultúrához kapcsolható írásainak elemzése volt 1910 és 2010 között. Pontosabban arra voltunk kíváncsiak, hogy az újságban milyen tartalmi és formai változáson mentek keresztül a mai értelemben vett testkultúrához kapcsolható cikkek a 100 év alatt.

A kutatás egy körültekintően kidolgozott és kipróbált értékelési rendszerre épült, ahol az irodalmi elemzés módszerével került sor az adatgyűjtésre és egyszerű statisztikai műveletekkel az elemzésére.

Munkánk elérte célját, eredményesen sikerült hozzájárulni az évforduló színvonalas történéseihez. A vizsgálat legfontosabb eredményeként kihangsúlyozható, hogy a 100 év alatt a testkultúrával kapcsolatos publikációk közül a klasszikus értelemben vett sportos írások vezető helye továbbra is töretlen, míg az életmóddal kapcsolatos cikkek száma a feltételezésnél kisebb mértékben növekedett.

Kulcsszavak: centenárium, média, újság, testkultúra, sport, rekreáció.

Abstract

His role was big for the media always, is, it will be in people nation life. The media's products, let the one with an electronic or written form be somek indalways a mirror is held up to the society, where the people nationlifestyle, his hab-

it reflect the claims, needs well (values) in a givenage. This is not differently in the case of the body culture.

The paper onto the respect of a centennial anniversary was written, the fundamental aim of which Szeged and the analysis of Délmagyarország writings which can be joined to body culture was the daily of his neighborhood between 1910 and 2010. We were curious about how content it is in newspaper more punctually and the articles which can be joined to the body culture bought in the today's sense went through a formal change under the 100 years.

The research was founded on a tested assessment system drawn up cautiously where a row got to his data collection with the method of the literary analysis and with plain statistical operations his analysis.

Our work attained his aim, he managed to contribute to the high-standard happenings of the anniversary successfully. As the most important result of the examination can be emphasized, that under the 100 years with the body culture from among related publications the driving place of the sport writings bought in the classic sense in the future unbroken, while the number of articles is connected to the lifestyle the assumption was growing in a small measure.

Keywords: centenary, media, newspaper, body culture, sport.

Bevezetés

Az Önkormányzati Minisztérium Sport-szakállamtitkárság 2007-ben egy testkultúrával kapcsolatos pályázatot írt ki felsőoktatási intézményeknek. A pályázatot a „Rekreációs sport helyzetének vizsgálata a Szegedi régióban” című anyaggal nyertük meg. Ebben a kutatásban többek között az elektronikus és írott média szerepét is elemeztük a rekreációs szolgáltatást nyújtók szemszögéből.

Az eredmények egyértelműen bizonyították a helyi média meghatározó szerepét ezen a területen. A projektzárásra 2009 nyarán került sor, és lényegében az eredményeket értelmezve már ekkor kirajzolódott egy újabb kutatási lehetőség.

Kíváncsiak lettünk arra, hogy vajon itt Szegeden az elmúlt évtizedekben milyen változások jellemezték a lakosság rekreációval, egészséggel, mozgással kapcsolatos életmódját, és milyen forrásból szerezhetünk ehhez megbízható anyagot. Mivel hűségese olvasói vagyunk a „Délmagyarország” című napilapnak, és tudtunk a közeledő centenáriumi évfordulóról jött az ötlet, hogy ezt a szakmai kihívást össze lehetne kapcsolni ezzel a nemes eseménnyel.

Egy olyan anyag összeállítására gondoltunk, amelyben 100 évre visszamenőleg gyűjtjük, összehasonlítjuk, elemezzük és értékeljük, a mai értelemben vett testkultúra területén (testnevelés, sport, rekreáció, életmód stb.) megjelent cikkeket, írásokat. Terveink szerint a lapban megjelenő írások meghatározott szempontok szerinti elemzése hűen fogja tükrözni azt a változást, fejlődést, amit az egyes időszakok jellemzőbb, fontosabb vagy éppen divatosabb testkultúrával kapcsolatos eseményei mutatnak be.

Az elképzelést tervezés, majd a megvalósítás követte. Az Intézeti egyeztetést (oktató, hallgató) követően felkerestük Lapcom Kft Délmagyarország Kiadót,

ahol a vezetés üdvözölte az ötletet és támogatásról biztosított minket. A továbbiakban a kiadó részéről Dr. Pintér Melinda PR vezető lett a kapcsolattartó.

A munka akkor vált hivatalossá, mikor 2009. szeptember 14-én megkötött az együttműködési keret-megállapodás az SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Testnevelési és Sporttudományi Intézet valamint a Lapcom Kft Délmagyarország Kiadó között.

Kérdésfeltevés

Kutatásunkban az alábbi feltevésekre, összefüggésekre kerestük a választ.

1. A napilapban megjelent cikkek tartalma fokozatosan követi a változó társadalom változó értékeit, nevezetesen a klasszikus sport tudósítások mellett egyre nagyobb teret kapnak az egészséges életmóddal kapcsolatos írások.
2. Az elektronikus média térhódítása következtében fokozatos csökkenést mutat a nyomtatásban megjelenő Délmagyarország testkultúrával foglalkozó publikációk mennyisége.

A kutatásról

A kihívás több szempontból is különlegesnek nevezhető.

Először is ilyen jellegű, korszakokat átfogó vizsgálatot a sporttudomány területén legjobb tudomásunk szerint még nem nagyon folytattak, ezért nem volt lehetőség a mélyebb irodalmi elemzésre. Természetesen hasonló indíttatású elemzések léteznek (1, 3), sőt sporttal kapcsolatos cikkek elemzésével is találkoztunk (2), Ezekben az elektronikus irodalmakból néhány értékes a kutatásunkhoz illeszthető gondolatot használtunk fel. Érdekes és hasznos információkat szereztünk hazánk egyetlen médiafigyelő és -elemző szolgáltatójától (4). A témakörelemzés, a tartalomelemzés elméleti és gyakorlati alkalmazásáról jó és alapos irodalmat találtunk (5, 6).

Másodsor a kutatás személyi, tárgyi és egyéb feltételeit az elejétől a végéig nagyon gondosan ki kellett dolgozni, mert óriási mennyiségű adattal kellett megbirkózni.

A vizsgálatok elvégzésére olyan hallgatókra volt szükség, akik szakmailag hiteles, érett személyiségként átérzik a tevékenység súlyát, kihívásként értelmezik a feladatot, csapatban képesek gondolkodni, valamint távlatokban is tudnak tervezni. Részükre a kutatás természetesen majd olyan előnyökkel is járt, hogy a projekt megtanította őket csapatban dolgozni, a szakmai tudás elmélyítése közben fontos kutatási ismereteketelsajátításiés nem melleleg a szakdolgozattal kapcsolatos feladatok teljesítésére is komoly lehetőség kínálkozott.

A jelentkezés önkéntes alapon történt. A programban összesen 26 fő vett részt, akik kivétel nélkül a JGYPK másod-, illetve harmadéves Rekreáció-szervező szakirányú, illetve Testnevelő-edző alapszakos hallgatói voltak. Közülük nyolcnyolc fiatal volt az, aki a magját képezte a csapatnak. A vizsgálat során

a szakmailag hiteles munka sem okozott gondot a hallgatóknak, hiszen tanulmányaik során már teljesítettek olyan kurzusokat, melyek ismerete szükségként jelent meg ebben a kutatásban.

A program koordinálását illetően két olyan hallgatót sikerült találnunk Tóth Judit és Németh Andrea személyében, akik hatékonyan szervezték és irányították a kutatást. Rendszeresen megbeszéléseket hívtak össze, tájékoztattak az eseményekről, összegyűjtötték valamint feldolgozták a leadott anyagokat, feladatokat határoztak meg, és minderről folyamatosan tájékoztatták a projekt vezetőit.

A kutatás ideje alatt külön portált üzemeltettünk anaprakész állapot fenntartása érdekében.

A kutatás megkezdése előtt pontosan tisztázni kellett a mit kutatunk, és hogyan elemzünk kérdést. A vizsgálat lényegében az irodalmi elemzés módszeren alapult, amihez egy olyan csoportosítást kellett kidolgozni, ami kulcsa a programnak, tehát tartalmilag a lehető legjobban lefedi a kérdéses területeket.

A pontos elemzési rendszer kidolgozása során a következő területek kerültek a vizsgálat központjába.

- **SPORT:** Az 1997-es Európai Sport Charta 2. cikkelye alapján, minden olyan fizikai tevékenység, amely esetenként vagy szervezett formában a fizikai és szellemi erőnlét fejlesztését szolgálja, társadalmi kapcsolatok teremtése, vagy a különböző szintű versenyeken eredmények elérése céljából.)
- **REKREÁCIÓ:** Szabadidőben, a tevékeny pihenés érdekében végzett minden olyan kulturális, társas, játékos és mozgásos tevékenység, melyet a napi fő elfoglaltság által okozott fáradtság, feszültség feloldása, a testi-lelki teljesítőkészség és képesség helyreállítása, fokozása érdekében tesz az ember.
- **ÉLETMÓD/EGÉSZSÉG:** Alapelveit sajátos rendezőelvek határozzák meg a táplálkozás, a rendszeres fizikai aktivitás és pihenés terén. Hozzá tartozik még a problémamegoldó magatartás, a megfelelő stresszoldó technikák alkalmazásának képessége, az optimista élet-szemléletre törekvés. Az igényes és az egyén számára értéket adó, hasznos, egészsége megőrzése szempontjából pedig szükséges szabadidő eltöltésének képessége az életmód alapja. Kétezer évvel ezelőtt már a görögök is nagyon fontosnak tartották az ésszerű táplálkozást, a tornát, a friss levegőt, a nyugodt életmódot.
- **WELLNESS-TURIZMUS:** A tudatfejlesztésnek és az életstílus változtatásának egy aktív folyamata, amely az egészség és a személyes jó közérzet magasabb színvonalához vezet. A folyamat szó arra utal, hogy itt egy állandóságról van szó, amely az ösztönző erejét a személyes elkötelezettség iránti képességből és az életminőség tartós biztosítása iránti felelősségből meríti. Egyrészt az ember állandó életvite-

lén és munkarendjén (lakásán és munkahelyén) kívüli valamennyi helyváltoztatás és tevékenység, bármi legyen azok konkrét indítéka, időtartama és célterülete, másrészt az ezzel kapcsolatos igények ki-elégítésére létrehozott anyagi-technikai és szervezeti feltételek, valamint szolgáltatások együttese.

Egy próba vizsgálat eredményeit felhasználva az előbb említett területekből kiindulva az „éles” vizsgálathoz a következőfontosabb kategóriák körvonalai bontakoztak ki:

- a) **Politika, reform, jogszabály, egyesület, szakosztály:** Állami jogszabályok, önkormányzati rendeletek. Egyesületek, klubok, szakosztályok és egyéb szervezetek létrehozása, élete, megszűnése.
- b) **Verseny, mérkőzés, meccs, tudósítás, eredmény:** FTV, minden olyan írás, esetleg cikkekben interjú, ami sporttal kapcsolatos pl.: kosárlabda mérkőzés, olimpiai eredmények, atlétika, labdarúgás eredmények, táncverseny, sakkverseny stb. Ebbe beletartozik a külföldi, illetve hazai eredmény is (külföldi sportoló is!)
- c) **Létesítmény átadás, felújítás:** FTV épület, intézmény, központ létrejötte, átalakítása, felújítása. Rekreációs céllal pl.: a mai szegedi fürdő.
- d) **Rendezvény, felhívás:** FTV programok, műsorok, előadások lebonyolítására vonatkozó információk. pl.: táncverseny
- e) **Különlegesség:** FTV, minden olyan cikk, tudósítás és kísérlet, amit nem lehet egyik kategóriába sem besorolni pl.: XY cigánykerékkel akart eljutni A pontból B pontba
- f) **Prevenció:** FTV megelőző intézkedések, módszerek.
- g) **Keresztrejtvény, kvíz, totó-lottó:** FTV nyereményjátékok, nyerőszámok, találós kérdések.
- h) **Kitüntetés, kinevezés:** FTV területen belül személyek, szervezetek, intézetek érdemei, kitüntetései, helyezési.
- i) **Katasztrófa, tragédia, halálest:** FTV, minden olyan személy, aki a sporttal kapcsolatba hozható. Nem gyászjelentés!
- j) **Kérdezz-felelek:** FTV, különböző olvasói vélemények és szerkesztő által válaszolt „kis riportok” a sport, rekreáció és egészséges életmód területén. Pl.: Csörög (ez a neve a „Délmagyarországban”).

AFőbb Területekre Vonatkozóan a következő kategóriák kerültek felállításra: sport, rekreáció (szellemi, mozgásos), egészség, életmód, szépségápolás (kozmetika, szájvíz stb.), wellness, turizmus (idegenforgalom, hotelekkel kapcsolatos cikkek), a továbbiakban FTV (1. táblázat).

1. táblázat / 1. table: A vizsgált kategóriák és területek / The examined categories and areas

	SPORT	REKREÁCIÓ		EGÉSZSÉG / ÉLETMÓD	WELLNESS TURIZMUS
		SZELLEMI	MOZGÁSOS		
Politika, reformok, jogszabály módosítás, Egyesület, szakosztály megalakulása					
Verseny, mérkőzés, meccs, tudósítások, Eredmények					
Létesítmény átadás, felújítás					
Rendezvény, felhívás					
Különlegességek					
Prevenció					
Kitüntetések, kinevezések					
Keresztrejtvény, kvíz, totó-lottó					
Katasztrófa, tragédia, haláleset					
Kérdezz-felelek					

A „Délmagyarországban” megjelenő írások tudományos igényű vizsgálatához szakmai segítséget is kértünk. A hallgatóinknak először a kiadó egy munkatársa tartott eligazítást egy cikk elemzésének szempontjairól, majd dr. Pajor Enikő az SZTE JGYPK a Felnőttképzési Intézet Könyvtár- és múzeumpedagógia szakcsoportjának docense nyújtott nélkülözhetetlen segítséget a kategorizálás szempontjait illetően.

Az anyaggyűjtést illetően szerencsésnek mondhattuk magunkat, hiszen a „Délmagyarország” című napilap összes száma fellehető volt a szegedi Somogyi Könyvtárban. Igaz, az utóbbi 20 év kivételével a lapok nem voltak digitalizálva, így az eredeti példányokkal dolgoztak a hallgatók.

Az elemző munka 2009 októberétől 2010 májusáig a következő módon zajlott le. A kis kutatók az elfoglaltságukat és a könyvtár nyitva tartását összegegyeztetve befáradtak a könyvtárba, a procedurák elintézése után megkapták az adott évfolyam lapszámait, majd az újság áttekintése közben az előzőekben bemutatott témakörök és területeke alapján kigyűjtötték és rögzítették a kutatás szempontjából releváns írásokat.

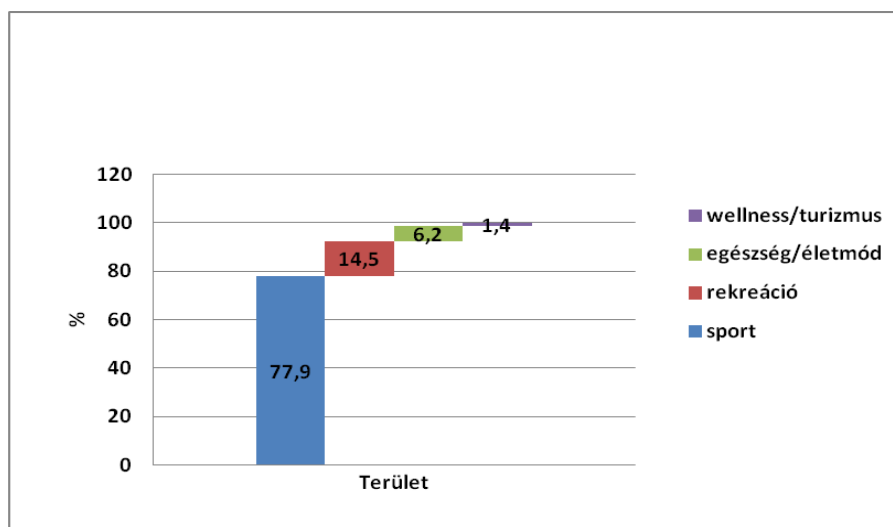
Egy adott újság ilyen irányú elemzése (évfolyamtól, terjedelemtől és begyakorlottságtól függően) kb. 10–20 percet vett igénybe. Nem nehéz kiszámítani, hogy ha a 26 hallgatóra fejenként több mint ezer lap jutott, akkor ez személyen-

ként (egy átlagos 15 perces elemzést figyelembe véve) több mint háromszáz órát, azaz tíznél több teljes napot vett igénybe a kutatás hét hónapja alatt. Ezek a számok önmagukért beszélnek és első sorban a hallgatók kitartó munkáját dicsérik.

Eredmények

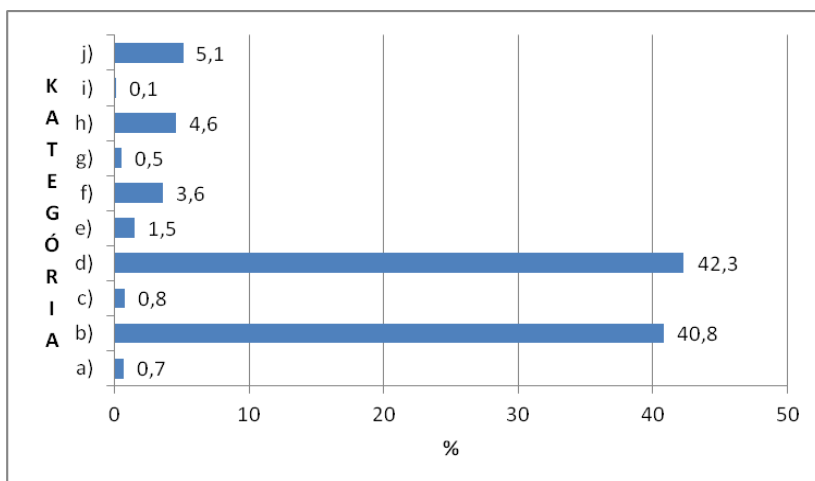
A kutatás eredménye alapján száz évre visszamenőleg a „Délmagyarország” című napilap több mint 300.000 a vizsgált kategóriákba illő cikket, írást és jelentést publikált. Ez hatalmas mennyiségű adat, és természetesen ezzel összefüggésben rengeteg eredmény is napvilágra került. Terjedelmi okok miatt azonban most, csak a legfontosabbnak tartott eredményeket tárjuk az olvasó elé.

Az első ábrából egyértelműen kiolvasható, hogy a „**Sport**”-tal foglalkozó írások száma óriási fölényben van a többi területhez képest, míg a „**Wellness/turizmus**” tartalmú cikkek százalékos aránya igencsak gyerekcipőben jár az összesített adatok tükrében.



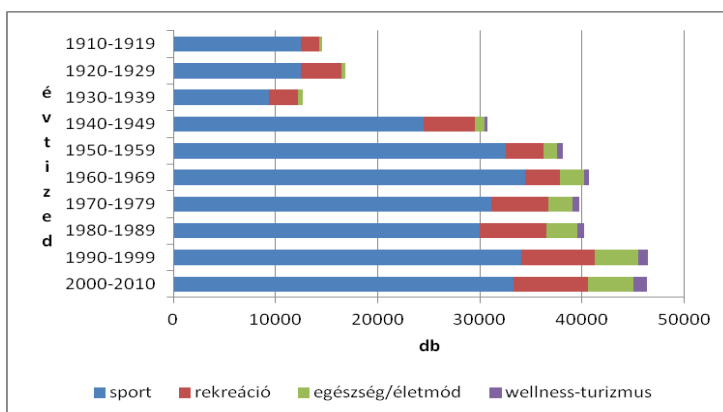
2. ábra / 2. figure: A vizsgált területek százalékos aránya / The percentileproportion of the examined areas

A vizsgálat összevont kategóriáinak százalékos eredményei közül a „**Ver-seny, mérkőzés, meccs, tudósítás, eredmény**” és a „**Rendezvény, felhívás**” kiemelt módon (a kettő együtt több mint 80%-ot képvisel) vezeti a mezőnyt. Az egy százalék alatti kategóriák a következők: „**Politika, reform, jogszabály, egyesület, szakosztály**”, „**Létesítmény átadás, felújítás**”, „**Katasztrófa, tragédia, halálest**” (2. ábra).



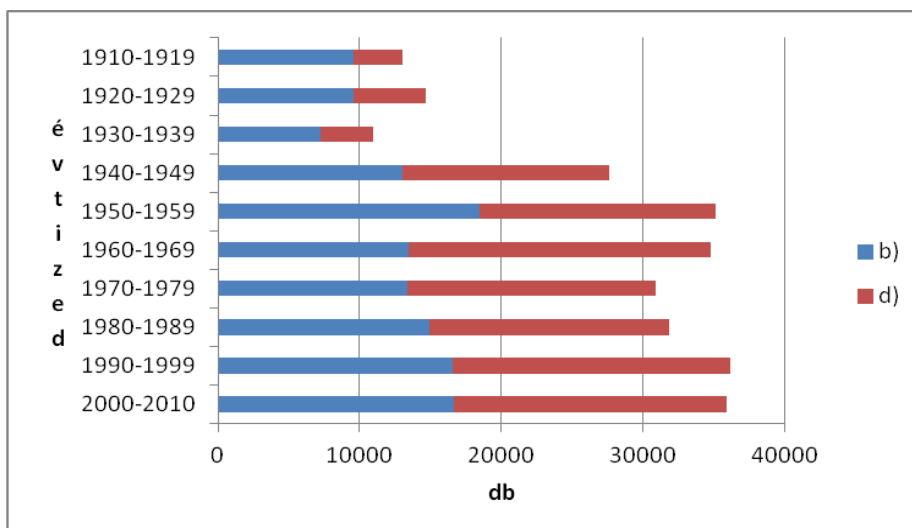
3. ábra / 3. figure: A vizsgált kategóriák százalékos eloszlása
The percentiledistribution of the examinedcategories

Évtizedekre lebontva a vizsgált területek eredményeit ismét figyelemreméltó számokkal találkozunk. A szemléletesebb bemutatás érdekében azonban a százalékos értékek helyett a kigyűjtött darabszámokat tüntetjük fel a 3. ábrán. Az adatok meglehetősen beszédes módon mutatják be a „Sport” vezető szerepét bármelyik évtizedet is vizsgáljuk. Érdekes, hogy a „Rekreáció” és az „Egészség/életmód” írásai már a legelső évtizedtől kezdve jelen vannak az újságban, azonban látványos fejlődést az évtizedek során egyedül az utóbbi terület mondhat magáénak. A kutatás szerint a „Wellness/turizmus” csak az 1940-es évtől jelenik meg, és még a mai napig is csak a legkisebb szeletét adja a testkultúrával foglalkozó írásoknak.



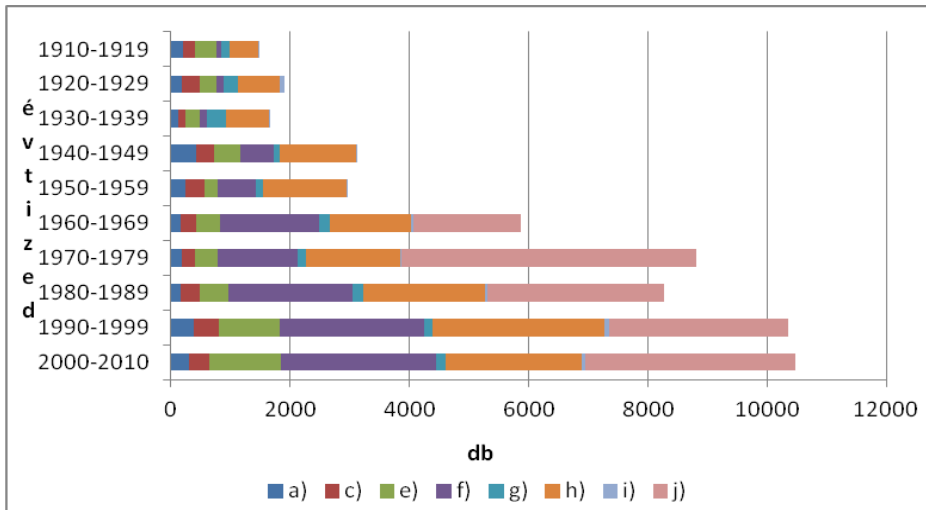
4. ábra / 4. figure: A vizsgált területek évtized, illetve darabszám bontásban /
The examinedareasdecadeconcernedbypieceindismolition

A vizsgált 10 kategória évtizedekre lebontott aránya szintén érdekes képet tár az olvasó elé. A kategóriákban megjelenő értékek összesített darabszámokban mutatják be a „**Verseny, mérkőzés, meccs, tudósítás, eredmény**”, illetve a „**Rendezvény, felhívás**” meggyőző fölényét (4. ábra). Ezek a számok a többi kategóriához képest olyan magasak, hogy csak külön ábrán érdemes bemutatni őket. Ki kell emelni a „**Rendezvény, felhívás**” tartalmú írásokszámának meghatározó szerepére, hiszen az első három évtizedet és az ötvenes éveket leszámítva ez a terület az, amely legtöbbször jelent meg a „Délmagyarország” hasábjain.



5. ábra / 5. figure: A vizsgált b) és d) kategóriák darabszáma évtizedenként / The examined b) and d) the number of pieces of categoriesdecade

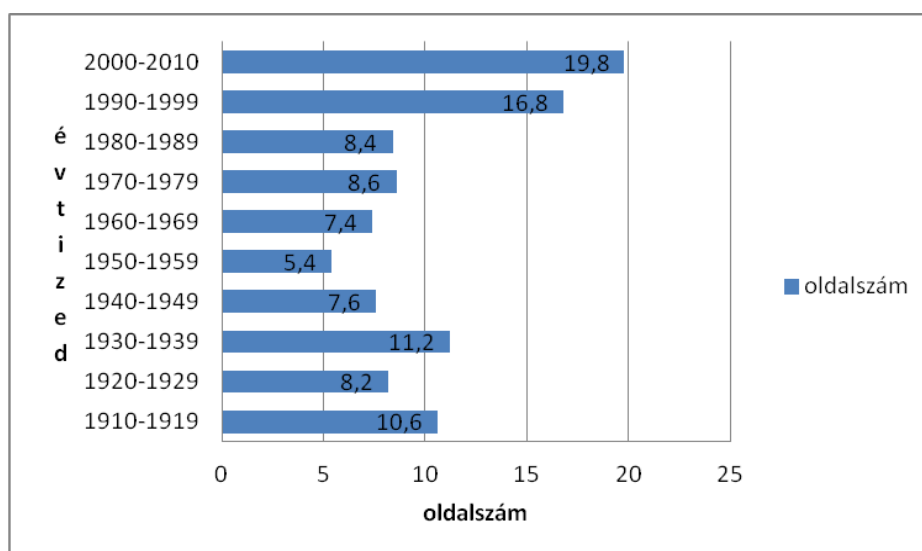
A többi kategória darabszámokban összesített évtizedes értékeit bemutató táblázat első látásra a többnyire folyamatosan és arányosan növekvő számokat tükröz (5. ábra). Ez alól talán csak a „**Keresztrejtvény, kvíz, totó-lottó**” és a „**Katasztrófa, tragédia, halálesté**” kivétel. A kategóriák – egy kivételével – mindegyike folyamatosan szerepel a vizsgált száz évben, természetesen más és más arányokban. Az említett kivétel a „**Kérdezz-felelek**” tartalmú rész jelenti, amely csak az 1960-as évektől kezdve jelent meg az újságban.



6. ábra / 6. figure: A vizsgált a), c), e), f), g), h), i), j) kategóriák darabszáma évtizedenként / The examined the), c), this), f), g), h), i), j) the number of pieces of categories decade

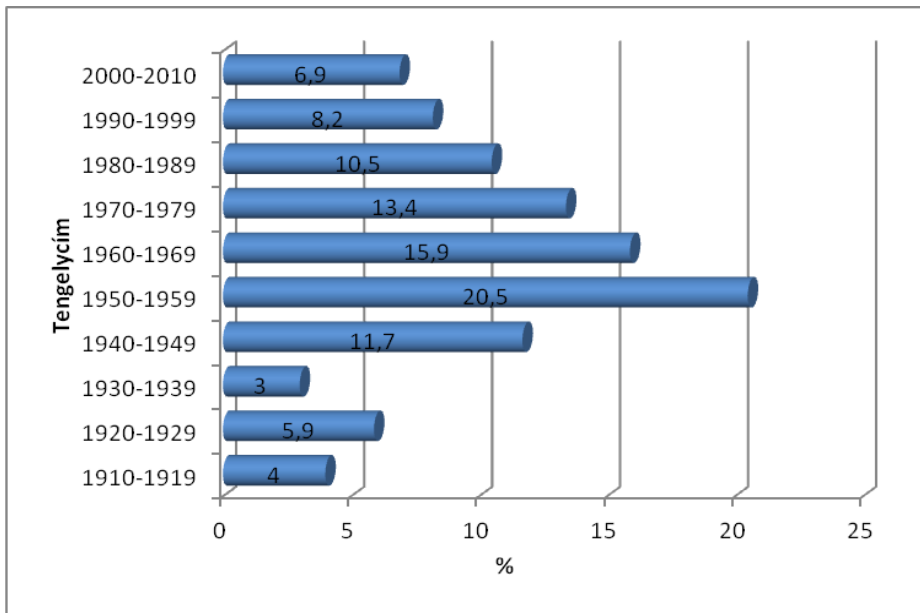
Az eddigi eredményeket elemezve véleményünk szerint objektívabb számokat kapunk, ha a kutatásból származó különböző értékek (százalék, darabszám) összehasonlításánál az adott évtizedben kiadott újság oldalszámát is figyelembe vesszük. Ugyanis egyáltalán nem mindegy, hogy például 6 vagy 22 oldalon jelenik meg a lap, mert akkor ennek függvényében az egy oldalra eső ugyanazon számú testkultúrával foglalkozó írás egészen más arányokat fog képviselni.

A 6. ábra tehát az egyes évtizedek lapszámátlagát szemlélteti. Az értékekből jól kiolvasható a néhol többszörös oldalszám különbség, pl. az 1950-es évekhez képest közel négyszeresére nőtt a legutolsó évtized átlagos lapszám terjedelme.



7. ábra / 7. figure: A vizsgált évtizedek lapszámterjedelmének átlaga / The average of the pagenumberextent of the examineddecades

A gondolatmenetet tovább folytatva összefüggést kerestünk az évtizedekre lebontott lapszámok, és az azokban az időszakokban megjelent testkultúrával foglalkozó publikációk száma között. Ennek vizsgálat meglepő eredményt produkált. A 7. ábra kifejezően mutatja be, hogy az előző évszázad közepén a vizsgálatban szereplő öt terület összesített értéke érdekes módon a 40–50–60-as években volt a legmagasabb az oldalszám átlaghoz viszonyítva. Azóta ez az arány folyamatosan csökkent, tehát hiába nőtt folyamatosan az elemzésben szereplő írások száma, az nem tartott lépést az oldalszám növekedésével.



8. ábra / 8. figure: *A vizsgált írások száma évtized/oldalszám átlagolt összefüggésében / The number of the examined writings decade/in the averaged context of a page number*

Összefoglalás

Kutatásunk arra keresett választ, hogy a centenáriumi évfordulóját ünneplő „Délmagyarország” című napilap milyen testkultúrával kapcsolatos cikkei jelentek meg az 1910-es évektől 2010-ig. Kíváncsiak voltunk azokra a változásokra, amelyek a sport, rekreáció, életmód, egészség, wellness és turizmus tartalmú írások területén végbementek az elmúlt száz év alatt. A vizsgálat tehát alapvetően a mennyiségi arányokra helyezte a hangsúlyt, és az elemzésben használt kategóriák, illetve területek felhasználásán, valamint a kapott eredmények elemzésén keresztül próbálta értelmezni és összehasonlítani az egyes évtizedek testkultúrával kapcsolatos eseményeit.

Az elemzés kulcsa egy olyan táblázat megalkotása volt, amely a lehető legnagyobb mértékben lefedi a vizsgált összetevőket. Rövid kísérletezést követően a kutatásra megfelelően felkészített hallgatók segítségével öt területet, illetve tíz kategóriát rögzítettünk, majd ezek felhasználásával tíz éves felbontásban elindult az adatgyűjtés, melynek telephelye a Somogyi Könyvtár volt.

Az elemzés során nem tettünk különbséget az írások terjedelme között, illetve nem vettük figyelembe a képeket, rajzokat, karikatúrákat sem.

Az eltérések látványosabb szemléltetése érdekében az adatok többségét százalékos összefüggés helyett darabszámok alapján hasonlítottuk össze.

A munkában 26 kis kutatójátszotta a legfontosabb szerepet, akik kivétel nélkül a JGYPK Rekreáció-szervező szakirányos és Testnevelő-edző alapszakos hallgatói voltak és időt valamint fáradságot nem kímélve gyűjtötték az adatokat.

Tanulmányunkban bemutatott eredmények alapján kijelenthető, hogy a száz évre visszamenőleg a „Délmagyarország” című napilap a testkultúrális területeken belül kiemelten a sport jellegű írásokkal látta el leggyakrabban olvasóit. Feltehetőleg az adatok mögött az egyes időszakokban tapasztalható olvasói igény húzódik meg, de ez az állítás további kutatást igényel. Ez az arány olyan magas, hogy a többi vizsgált öt terület adatainak összesítése is alig ötödét adja a teljes eredménynek.

Érdekesnek találjuk, hogy rekreációs tartalmú írások már az elemzett első évtizedtől kezdve megtalálható az újságban ugyanúgy, mint az egészség/életmód területe bár ez utóbbi jóval szerényebb mértékben. A wellness/turizmus azonban csak a XX. századtól második felétől kapott helyet az újságban, ami ismerte a társadalmi és gazdasági eseményeket természetes dolog. Az évtizedekre lebontott öt terület egymáshoz viszonyított arányát szemlélve azonban nem lehet kimutatni látványos különbséget az eredmények között.

A vizsgálat másik nagy vonulata a tíz testkultúrális kategória alapján történő elemzés, mely alapján tíz éves bontásban elemeztük az írásokat az 1910-es évektől napjainkig. A kapott eredmények alapján két kategória („Verseny, mérkőzés, meccs, tudósítás, eredmény” és „Rendezvény, felhívás”) közösen szerezte meg az első helyet, méghozzá döntő fölényvel. Nyilván az arányok mögött is elsősorban az olvasói szokások és igények húzódnak meg, bár ezt a feltételezést meg kell még erősíteni.

A többi kategória közül a „Kérdezz-felelek” jellegű írások száma emelhető ki annak fényében, hogy az olvasó csak az 1960-as évektől kezdve ismerhette meg ezt a kategóriát. Az idő múlásával néhány kivételtől eltekintve a kategóriák számában általában növekedés tapasztalható. Említést érdemel a „Prevenció”-s tartalmú cikkek, melyek a legelső évtizedtől kezdve helyet kaptak az újságban, de arányuk nem emelkedett említést méltóan.

Az eredményeket illetően még egy összefüggésre hívnánk fel az olvasó figyelmét. Nevezetesen az egyes évtizedekben megjelent napilap oldalszám átlaga meglehetősen nagy szórást mutat. Így a tíz éves periódusokban kapott testkultúrális cikkek számaránya önmagához viszonyítva nem mutat reális képet. Ha az eredményeknél az oldalszámot is figyelembe vesszük, akkor az a furcsa helyzet áll elő, hogy az 1950-es évek adatai mutatják a legmagasabb testkultúrális cikk/oldalszám arányt, majd ez az érték folyamatos csökkenést jelez napjainkig.

A „Délmagyarország” című napilap az eltelt száz év során tehát alapvetően nem sokat változtatott a testkultúrális cikkek tartalmát illetően, hiszen bármely évtizedet is vizsgáltuk, mindig az ún. sportos témák események, eredmények, tudósítások játszották a vezető szerepet. Ezt követték a könnyed szórakozást és szerencsejátékkal kapcsolatos írások. A rekreáció, egészség, életmód, prevenció írásai a vizsgálat eredményei alapján nem értek el átütő növekedést a XXI. század közeledtével. Ez elmondható az utolsó évtizedekre is, annak ellenére, hogy a

társadalmi igények egyre jobban preferálják ezeket a területeket. A wellness és turizmus pedig végkép perifériás kategóriának számít a napilap eddigi életében.

A vizsgált száz évben az újság főszerkesztői tehát közel azonos módon gondolkodtak a testkulturális események publikálását illetően bár, ha az egy oldalra eső ilyen tartalmú cikkek számát vizsgáljuk évtizedenként, akkor az 1950-es évektől kezdve ez az érték egyértelműen csökkenő tendenciát mutat. Persze tagadhatatlan, hogy a klasszikus értelemben vett sporttal kapcsolatos területek és kategóriák markáns értékei mellett más jellegű a kutatásban elemzett események publikálásainak növekvő száma is felfedezhető.

Az eredmények alapján azonban elmondható, hogy a kapott arányok meglehetősen stabil értékeket képviselnek sőt, ha összevetjük a jelenlegi oldalszámot az 1950-es évekkel, akkor ma kb. egyharmados csökkenést rögzíthetünk a cikkek, írások számát illetően. Ezt természetesen csak tényként említjük, hiszen a „Délmagyarország” jól elemzett és átgondolt „cikkpolitikája” a mai viszonyok között ezt az arányt tartja a megfelelőnek.

Irodalom

1. Garazsi D.: Egy olimpia, három olvasat (www.medianyelv.com/index.php?)
2. Gáldiné G. A: Sport és társadalmi nem a 21. század elején a média tükrében Magyarországon
(http://phd.sote.hu/mwp/phd_live/vedes/export/galandrea.m.pdf)
3. Zsuppányi Zsolt: Az önkormányzati korrupció a sajtóban
(www.kszk.gov.hu/data/cms29529/05_resztan_zsuppanyi_sajto_070110.doc)
4. www.medianyelv.com/index.php?
5. http://elib.kkf.hu/edip/D_13763.pdf
6. www.herman-szhely.sulinet.hu/stuff/erettsegitemakkozep.doc

A KÖTET SZERZŐI ÉS ELÉRHETŐSÉGÜK

Barta Gábor – szervezeti tag

MLSZ Heves megyei szervezet
3300 Eger, Dobó tér 6/A.
Tel: 06209120419
e-mail: barta.gabor82@gmail.com

Dr. Fritz Péter PhD –főiskolai docens

Eszterházy Károly Főiskola, Sportági Tanszék
3300 Eger, Leányka u. 6
Tel.: +3636/520-488; Fax: +3636/520-433
e-mail: fritz.peter@ektf.hu

Dr. Honfi László PhD – intézetigazgató, tanszékvezető főiskolai tanár

Eszterházy Károly Főiskola, Testnevelési és Sporttudományi Intézet,
Testkultúra-elmélet Tanszék
3300 Eger, Leányka u. 6
Tel.: +3636/520-488; Fax: +3636/520-433
e-mail: honfil@ektf.hu

Dr. Könyves Erika PhD – tanszékvezető főiskolai tanár

Debreceni Egyetem, ATC AVK, Turizmus Tanszék
4032 Debrecen, Böszörményi út 138
Tel.: 20/496-42-46; Fax: 52/413-385
e-mail: konyveserika@t-online.hu

Kristonné Dr. Bakos Magdolna CSc – intézetigazgató-helyettes főiskolai tanár

Eszterházy Károly Főiskola, Testnevelési és Sporttudományi Intézet
3300 Eger, Leányka u. 6
Tel.: 36/520-488; Fax: 36/520-433
e-mail: kristonmagdi@ektf.hu

Dr. habil. Müller Anetta PhD – tanszékvezető főiskolai tanár

Eszterházy Károly Főiskola, Sportági Tanszék
3300 Eger, Leányka u. 6
Tel.: 0620/36-23-612; Fax: 36/520-433
e-mail: muller@ektf.hu

Pálinkás Réka - egyetemi hallgató

Eszterházy Károly Főiskola
3300 Eger, Leányka út 6.
Tel: 06202014707, Fax: 36/ 520 433
e-mail: csokika9@freemail.hu

Schaub Gáborné PhD hallgató - adjunktus

Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola
6721 Szeged, Bárka u. 1.
Tel.: 0630-6612041
e-mail: borkovitsm@yahoo.com

Seres János – főiskolai docens

Eszterházy Károly Főiskola, Sportági Tanszék
3300 Eger, Leányka u. 6
Tel.: 36/520-488; Fax: 36/520-433
e-mail: tesi@ektf.hu

Szalay Gábor – főiskolai docens

Eszterházy Károly Főiskola, Testkultúra-elmélet Tanszék
3300 Eger, Leányka u. 6
Tel.: 36/520-488
Fax: 36/520-433
e-mail: szalay@ektf.hu

Szalay Zsófia – testnevelő tanár

Buborék Úszóiskola,
Budapest, XII. Városmajor u. 16.
Tel.: 36/419-295
e-mail: nosophie@freemail.hu

Dr. Szatmári Zoltán PhD – egyetemi docens

Eszterházy Károly Főiskola, Sporttudományi és Módszertani Tanszék
3300 Eger, Leányka u. 6.
Tel.: 36/520-488; Fax: 36/520-433
e-mail: szatmari.zoltan@ektf.hu

Széles-Kovács Gyula – főiskolai docens

Eszterházy Károly Főiskola, Sportági Tanszék
3300 Eger, Leányka u. 6
Tel.: 36/520-488; Fax: 36/520-433
e-mail: szkovacs@ektf.hu

Tartalom (Contents)

Előszó (Introduction)	3
Barta Gábor – Pálinkás Réka – Müller Anetta: The Role of the Saliris Thermal Spa's bath in the tourism and recreation (A Saliris Thermálfürdő szerepe a rekreációban és a turizmusban)	5
Fritz Péter – Szatmári Zoltán: Testnevelő tanárok nevelési stílusának vizsgálata egy szerepjáték tükrében (The Examination of Sporting Teachers' Educational Style in the Mirror of a Role-Play)	15
Müller Anetta – Könyves Erika – Kristonné Bakos Magdolna – Széles-Kovács Gyula – Seres János: Főiskolai hallgatók rekreációs tevékenységei és utazási szokásai) Recreational activity and travelling habits of College's students)	25
Schaub Gáborné: A szociális háttér és a táplálkozás felmérése és annak hatása a teljesítményre (The Social Background and Nutrition Survey of Education and Its Impact on Performances)	37
Szalay Zsófia – Szalay Gábor – Honfi László: A talpi deformitások megelőzésére szolgáló program óvodás korúak számára (The Plantar Deformity Prevention Program for Preschool – Age)	47
Szatmári Zoltán – Fritz Péter: A 100 éves Délmagyarország című napilap összes írásainak vizsgálata a testkultúra tükrében (100 year Délmagyarország title daily all the examination of his writings in the mirror of the body culture)	61
A kötet szerzői és elérhetőségük	75